

4. Конспекти лекцій з дисципліни

МЕТОДИКА РОБОТИ В ДИТЯЧИХ ОЗДОРОВЧИХ ЗАКЛАДАХ

ЛЕКЦІЯ № 1

Тема: Основи фізкультурно-спортивної роботи в дитячих оздоровчих закладах.

Мета лекції: формування у студентів навиків роботи з дитячим колективом в умовах дитячих оздоровчих закладів

Завдання:

1. Ознайомити з історією табірної руху.
2. Розглянути соціально-педагогічні, виховні та фізкультурно-спортивні можливості дитячих оздоровчих закладів.

План

1. Завдання дисципліни «Методика роботи в дитячих оздоровчих закладах».
2. Історія табірної руху.
3. Соціально-педагогічні, виховні та фізкультурно-спортивні можливості дитячих оздоровчих закладів.
4. Класифікація дитячих таборів.

Ключові слова: табір, містечко, комплекс, дитячий оздоровчий заклад.

Основні поняття лекції: дитячий оздоровчий табір, табір відпочинку, літній табір, табір санаторного типу, трудовий табір, табір вихідного дня, навчальний табір, спортивний табір, табір активу, сімейний табір, профільний табір

По засвоєнню лекції студент повинен:

- знати програмно – методичні та нормативно – правові основи підготовки юних спортсменів;
- вміти виконувати навчальні програми з метою досягнення запланованих спортивних результатів.

1. Завдання дисципліни «Методика роботи в дитячих оздоровчих закладах»

Дитячий оздоровчий заклад (табір, містечко, комплекс, центр) є позашкільним оздоровчим закладом, метою діяльності якого є реалізація права кожної дитини на повноцінний відпочинок, оздоровлення, забезпечення змістовного дозвілля, задоволення інтересів і духовних запитів відповідно до індивідуальних потреб.

Завдання дисципліни:

- розвивати у майбутніх вихователів уявлення про педагогічну діяльність як рефлексивне керування діяльністю вихованців;
- допомогти їм усвідомити себе суб'єктом цієї діяльності;
- створити умови для формування у студентів гуманної позиції в розумінні мети і завдань власної педагогічної діяльності;

- допомогти студентам опанувати механізми використання особистісного потенціалу для вирішення педагогічних завдань;
- оволодіти елементами педагогічної взаємодії з особистістю та колективом;
- Розкрити проблеми, які стоять перед вожатими тимчасового дитячого колективу, озброїти їх методами аналізу, планування, колективної творчої діяльності, звернути увагу на основні ключові моменти організації взаємодії вихователів і вихованців у дитячих оздоровчих закладах.
- Висвітлити психологічні поради, пісенні та літературні форми, ігри та конкурси, виховні технології, що використовуються в сучасних оздоровчих закладах. Озброїти вихователів ігровим, пісенним, та іншим практичним матеріалом, необхідним для проходження літньої педагогічної практики в дитячих оздоровчих закладах дає уявлення про цілісну структуру й особливості професійної діяльності вихователя в умовах дитячих оздоровчих таборів.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

Знати:

1. Правила техніки безпеки;
2. Дотримання правильної поведінки в стандартних для дитячих оздоровчих закладів ситуаціях (прийому і відправки дітей, проведення екскурсій, медогляду, роботи камери схову речей і грошей, дотримання загальних режимних моментів, чіткої організації чергування, процесу прийому їжі, планування заговоної діяльності, проведення репетицій і підготовки до заходів, спілкування з колегами і адміністрацією дитячих оздоровчих закладів);
3. Як досягати позитивної виховної дії при приниженні ким би то не було гідності дітей в загоні, колег по роботі, створення виховного простору (середовища) небайдужого відношення до недотримання, моральних, літературних і інших етичних норм поведінки;
4. Гідний вихід з конфліктних ситуацій і запобігання подальшим.
5. Основні етапи зміни;
6. Особливості вікової психології;
7. Як подолати потенційні труднощі, що виникають у студентів з початком педагогічної діяльності в таборі.

Вміти:

1. Організовувати колективно-творче дозвілля, ігрову, пісенну, оздоровчу, творчу та спортивну діяльність дітей;
2. Проводити колективний аналіз, мотивувати учасників на ідеальний кінцевий результат;
3. Використовувати дешеві і безкоштовні, особисті і суспільні, а також матеріально-технічні ресурси дитячих оздоровчих закладів для підвищення рівня і видовища заходів, що проводяться;
4. Оперувати інструментальними прийомами колективного винаходу оригінальних ідей, назв, драматургічних рішень, що театралізуються, при виконанні творчих завдань;
5. Проводити аналіз майбутньої справи;
6. Професійно проводити ігрову або інші програми з мікрофоном на сцені самостійно і передача цього досвіду вихованцям;
7. Виконувати роботу вожатого загону, виступаючи як глядач і уболівальник.

Особливості виховної діяльності в літньому дитячому оздоровчому таборі

Як вже зазначалося, дитячий оздоровчий заклад (ДОЗ) створюється з метою зміцнення здоров'я, організації літнього відпочинку, задоволення інтересів і духовних потреб підлітків; при цьому стратегічними завданнями його діяльності є: пропаганда здорового способу життя, формування культури здоров'я; забезпечення належних умов для повноцінного оздоровлення та відпочинку дітей, розвитку їх творчих здібностей шляхом проведення занять фізичною культурою, туризмом, правоохоронною та краєзнавчою роботою, суспільно корисною працею, а також на основі добровільного вибору видів діяльності за інтересами, дозвілля тощо. Зміст, форми та методи роботи в ДОЗ визначаються його статутом, педагогічним колективом і групуються на принципах ініціативи й самодіяльності дітей та учнівської молоді, демократії і гуманізму, розвитку національних, культурно-історичних традицій, пріоритетності загальнолюдських духовних досягнень і цінностей.

2. Історія табірної руху

Перший табір з'явився у Європі в Швейцарських Альпах у 1876 р. пастор Герман Вальтер Біон створив табори відпочинку, у яких діти будували для себе будинки-шалаші, співали пісні, грали у пригодницькі ігри. У його першому таборі було 68 дітей., за якими наглядали їх батьки-добровольці. Дорослих було 10 чол., табір був по-справжньому спартанським: хлопчики спали у скирті сіна, дівчатка – у місцевих сім'ях. Діти були задіяні в екскурсіях, походах, збирали квіти і ягоди. Після повернення пастор і батьки помітили, що свіже повітря і фізична активність стали дуже корисними для здоров'я дітей. Після цього літні оздоровчі табори почали організовувати не тільки в Швейцарії, а й по всій Європі.

Ідея використання піонерських таборів належить голові російської спілки Червоного Хреста З.П.Соловйову. Першим таким табором нового типу став відкритий в 1925 році табір-санаторій у Артеці (Майбутній «Артек»).

У 1927 р. вперше введено штатну посаду вожатий. Розпочато було комплектування загонів безпосередньо у таборі. Перші табори називалися піонерськими загонами, які існували за місцем проживання, або при крупних підприємствах. Міські піонери виїздили у табори, які організовувалися на один літній сезон, постійним складом і зі своїм постійним вожатим. Фактично такий табір був продовженням роботи загону (школи), з більшим упором на спортивне та військово-патріотичне виховання.

«Артек» був заснований як табір-санаторій для дітей, які страждають туберкульозом, за ініціативою голови Російського товариства Червоного Хреста Зіновія Петровича Соловйова.

*Вперше про створення дитячого табору в Артеку було оголошено 5 листопада 1924 року на святі московської піонерії. Діяльну участь у підготовці до відкриття табору взяло Російське Товариство Червоного Хреста (РТЧХ), Російський комуністичний союз молоді і Центральне Бюро юних піонерів, безпосереднє керівництво табором відразу ж після його відкриття було доручено **Ф. Ф. Шимареву**.*

Табір був відкритий 16 червня 1925 року. На першу зміну приїхало 80 піонерів з Москви, Іванова і Криму. Вже наступного року в таборі побувала перша закордонна делегація — піонери з Німеччини. Перші артеківці жили в брезентових наметах. Через два роки на березі були поставлені легкі фанерні будиночки. А в 30-і роки, завдяки побудованому у верхньому парку зимового корпусу, «Артек» поступово був переведений на цілорічну роботу. В 1936 році в «Артеці» пройшла зміна піонерів-орденоносців, нагороджених урядовими нагородами, а в 1937 році табір прийняв дітей з охопленої Громадянської війною Іспанії.

В роки Німецько-радянської війни «Артек» був евакуйований через Москву в Сталінград, а потім в Алтайське селище Білокуруха. Там, разом з хлопцями, які опинилися на початку війни в Криму, відпочивали і сибірські школярі. Відразу ж після звільнення Криму від окупантів у квітні 1944 року почалося відновлення «Артеку». У серпні відкрилася перша післявоєнна зміна. Через рік територія табору була збільшена до нинішніх розмірів.

*З початку 60х років в таборі проводилася реконструкція за проектом **А. Т. Полянського**. До 1969 року в «Артеці» налічувалося вже 150 будівель, 3 медичних центри, школа, кіностудія «Артекфільм», 3 плавальних басейни, стадіон на 7000 місць та дитячі майданчики для різних потреб.*

У радянські часи путівка в «Артек» вважалася престижною нагородою, як для радянських дітей, так і за кордоном. У межах однієї школи, путівками удостоювалися найкращі з піонерів за численними показниками (участь у справах піонерської дружини, поведінка, успішність і т. п.).

У дні розквіту щорічна кількість путівок до «Артеку» складала 27 000. У період між 1925—1969 рр. «Артек» прийняв 300 000 дітей, включаючи більше 13 000 дітей з сімнадцяти зарубіжних країн.

Почесними гостями «Артеку» в різні роки були Брежнєв Леонід Ілліч, Гагарін Юрій Олексійович, Індіра Ганді, Урхо Кекконен, Хрущов Микита Сергійович, Джавахарлал Неру, Отто Шмідт, Хо Ши Мін, Пальміро Тольятті, Бенджамін Спок, Таль Михайло Нехемійович, Валентина Терешкова, Лев Яшин. У липні 1983 року «Артек» відвідала Саманта Сміт.

Після розпаду піонерської організації в 1990 році престиж «Артеку» впав, але і до цього дня «Артек» залишається популярним місцем відпочинку для дітей.

Зараз «Артек» носить назву «Міжнародний дитячий центр „Артек“». 60 % українських дітей відпочивали на субсидованій основі, або безкоштовно: діти з сімей з низьким рівнем доходів, багатодітних сімей, сироти, інваліди та обдаровані діти. У липні 2008 року повна вартість тритижневої путівки становила 1050—2150 доларів.

«Артек» складається із 9 таборів, з них 5 працюють цілий рік і 4 лише в сезон. Одночасно центр приймає близько 3 тисяч хлопчиків та дівчаток віком з 10 до 16 років. Діти відпочивають в «Артеці» 21 день літом і 30 днів узимку. Вони поділені на групки по 25 осіб з 3 професійними вожатими, які знаходяться разом з ними вдень і вночі. Діти мають п'ятиразове харчування в спеціальних їдальнях згідно зі збалансованим меню.

Високо розвинута економічна і технологічна інфраструктура Артеку. До послуг дітей в «Артеці» - 36 спальних корпусів, 10 їдалень, автопарк, власний медичний комплекс, дитячий готель у місті Сімферополь на 200 спальних місць; власний порт із можливістю стоянки 30 яхт, дитяча флотилія; яхта на 150 місць; Інтернет-клуби, 12 кінотеатрів, 5 готелів для гостей. «Артек» має навіть власну міліцію і пошту. Для дітей працюють 20 гуртків, 5 бібліотек, власна телестудія і щомісячний журнал.

В «Артеці» - 4 музеї і значна кількість постійних та тимчасових виставок. У Космічному музеї – одному з перших музеїв космосу на Землі, який заснував особисто Юрій Гагарін, представлені унікальні експонати, що побували в перших космічних польотах. Таких експонатів немає більше ніде у світі.

Рівень спортивної бази «Артеку» досить високий. Тут є 11 обладнаних спортивних майданчиків та кортів, 4 нових відкритих басейнів; Палац спорту з гімнастичними та тренажерними залами, закритим басейном, де температура морської води взимку сягає 27 С. Центральний стадіон центру на 7500 місць відповідає всім міжнародним стандартам. З 1920 по 1950 рр. Дитячі табори переживають справжній бум. Після війни у багатьох країнах на фоні відновлення економіки, появи нових технологій, починається справжній бебі-бум. В цей час – багато таборів: для інвалідів, з поглибленим вивченням іноземних мов, музики і пізніше комп'ютерних програм. Але й традиційні табори, де основну увагу приділяли спорту, відпочинку і різноплановому дозугу, не втратили своєї популярності.

Кожен з вас в дитинстві був у оздоровчому таборі. Літній оздоровчий табір має свою специфіку. Специфічним є час і місце педагогічного впливу на дітей. Час – канікули, коли діти зовсім по-іншому сприймають оточуючий світ і все, що з ними відбувається. Місце – табір відпочинку, частіше за містом, в лісі на морі.

3. Соціально-педагогічні та виховні можливості дитячих оздоровчих закладів

Дитячі оздоровчі заклади здійснюють принцип поступовості і безперервності виховання, виконують по відношенню до школи компенсуючу функцію, дають можливість дітям не лише відпочити, зняти фізичне і психічне навантаження навчального року, але й створюють нові умови для збагачення їх соціального досвіду отримання перевірки і застосування нових знань і вмінь в різноманітній практичній діяльності, яка наповнена грою, романтикою і базується на розвитку дитячої ініціативи, самодіяльності.

Простий підрахунок свідчить про те, що під час літніх канікул діти можуть використовувати для улюбленої справи, ігор, спорту, відпочинку 975 годин і, як вказують дослідження по інтенсивності спілкування вихователя з дітьми одна табірна зміна (21-26 днів) дорівнює року.

До особливостей дитячого оздоровчого закладу дослідники відносять також широкий вибір різних видів діяльності, багатство колективних творчих справ, до яких залучаються діти, їх змінність та яскраву емоційну забарвленість, романтику, гру, інтерес. В процесі різноманітної виховної діяльності табору проходить розвиток особистості дитини в колективі органічних дітей, дітей і оточуючого середовища.

Оздоровчий і виховний процес у таборі здійснюються у сприятливих умовах природного і соціального оточення. Все, що розкинулося навколо дитячого оздоровчого табору, може виявитися нейтральною зоною, а може стати важливим виховним фактором. Табір і його околиці – нове, незнайоме для дитини оточення. Воно, звісно, приваблює дитину і треба їй допомогти проникнути в нього.

Виховним фактором, який впливає на роботу з дітьми, є соціальне оточення табору, але допомагає розширити дитячий світогляд, закінчити знання, отримані в школі. Розміщені поруч з табором підприємства, культурно-освітні установи дають можливість познайомити дітей з сучасним виробництвом, історичними пам'ятками, можуть стати “школою” під відкритим небом.

Свої особливості має і тимчасовий дитячий колектив, який поряд із загальними ознаками має свою специфіку і короткочасність існування (від 10 днів до 2-х місяців, в таборах санаторного типу). У новому товариському оточенні дитині хочеться показати всі свої здібності, сили і вміння, проявити кращі якості характеру. Під час тісного активного спілкування інтенсивніше і повніше розкривається особистість школяра. Інколи в таких умовах скоріше можна помітити те. Що в школі залишається прихованим.

Діти прибувають у табір з різним настроєм. Частина з них позитивно відноситься до нього, знає його традиції, має друзів. Вони, як правило прагнуть приймати участь у всіх справах, із задоволенням виконують доручення вихователів, проявляють ініціативу. Поряд з тим хочеться звернути увагу на групи дітей, які займають “очікувальну позицію”. Це ті, що приїхали в табір вперше, з різних причин не були в колективі. Тому, увійшовши в життя

тимчасового колективу, вони готові до будь-якої діяльності щоб проявити себе, заслужити схвалення ровесників, але першими активності не проявляють. Частина школярів, потрапивши в новий колектив, веде себе зухвало, з викликом, ухиляється від колективних справ, (не виконує розпоряджень, щоденно обурюється режимом дня).

Одна з характерних рис тимчасового дитячого колективу полягає в тому, що кожний день вимагає від кожної дитини зокрема власної самовіддачі. У таборі є можливість знайти улюблену справу на заняттях гуртків, секцій, творчих клубів, майстерень. Важливим є те, щоб кожна дитина відчувала себе необхідною для колективу. В таборі велика кількість справ, які працюють не поряд один з одним (як у класі), а спільно. Такий підхід до роботи дозволяє всім без винятку знайти собі улюблену справу протягом дня. Якщо хтось залишається пасивним в одних справах, то може добитися успіху в інших.

У тісному активному спілкуванні повніше розкриваються здібності дитини. Тут скоріше помітно те, що в школі приховується від вчителів і однокласників. Протягом табірної зміни кожен учень приймає участь у 50-70 виховних заходах.

Такий об'єм виховної роботи з колективом класу в умовах школи здійснюється протягом майже цілого навчального року. Проте, все позитивне, що закладене в оздоровчих і виховних функціях табору не завжди реалізується. Масова практика дає багато прикладів низького рівня ефективності виховної роботи табору, відсутності необхідної роботи табору, відсутність необхідної координації різних видів діяльності табору механічно переноситься на багато шкільних форм роботи, недостатньо враховуються вікові особливості дітей. Тому, не випадково, останнім часом ми зустрічаємося з фактами формалізму, безтурботного проведення часу, відсутністю романтики, дитячим розчаруванням, низьким рівнем підготовки педагогічних кадрів. Головна небезпека криється в тому, що багато таборів все частіше перетворюються в «дитячі пансіонати», «будинки відпочинку».

Мета виховання в літньому оздоровчому таборі (залежно від вікових особливостей зміни) полягає у проведенні кожного дня змістовної, цікавої і активної роботи з організації самодіяльності вихованців. Слід працювати так, щоб у загоні не нудьгували. Протягом зміни (21-26 днів) загін має виконати не одну цікаву і важливу справу. Зокрема, навчитися корисного ремесла, провести Спартакіаду, організувати корисні справи. Звичайно, що реалізація завдань і змісту роботи таборів, їх оздоровча і виховна функції залежить від педагогічного колективу табору, його виховного потенціалу, методичнообгрунтованої логіки табірної зміни та педагогічної майстерності вихователів. Дитячі оздоровчі заклади будуть мати досить високий виховний ефект в тому випадку, коли педагог володіє високим моральними якостями, достатнім рівнем знань, користується авторитетом. Діти люблять насамперед педагогів, в яких вони бачать людей справи, високо-кваліфікованих спеціалістів. А серед них в більшості випадків, діти віддають перевагу найбільш чуйним і

добрим. Головною фігурою в дитячих оздоровчих таборах є вихователі. Їх число встановлюється таким чином: дві посади вихователя на кожную групу дітей. Крім того на два-три загони є посада підмінного вихователя.

Керівником великого колективу дітей і дорослих є начальник табору. В його функціональні обов'язки входить не лише загальне керівництво життєдіяльністю табору, а й створення необхідних умов для проведення педагогічним колективом оздоровчої та виховної роботи, а також діяльності дитячих організацій.

В документах, які регламентують штатний розклад табору визначено посаду вожатих та вихователів. Вожатий організовує діяльність загону чи іншого дитячого об'єднання. Педагог — вихователь домагається виконання дітьми розпорядку дня, організовує їх побут спільно з вожатими, при допомозі застосування різних форм колективної і індивідуальної роботи забезпечує умови для розвитку інтересів дітей, проводить оздоровчі заходи.

В організації життя дитячого колективу і вожатому, і вихователю необхідно спиратись на ініціативу, самодіяльність дітей, розвивати у них прагнення до самостійних дій, спрямованих на громадсько-корисні справи. Для цього необхідно навчити дітей самостійно мислити, знаходити і планувати роботу свого колективу, здійснювати її, вміти аналізувати і оцінювати участь в них кожної дитини.

В таборі дорослий виступає не лише в ролі вожатого чи вихователя, але й товариша, порадирика, батька. Дитячий колектив повинен стати сім'єю, в якій кожна дитина почувала б себе захищеною.

Від вожатого і вихователя вимагають, в першу чергу, любові до дітей, дітей вередливих і спокійних, добрих і сердитих, до хлопчаків та дівчаток. Саме любов допомагає знайти підхід до дитини, зрозуміти її почуття, думки, прагнення, що, в свою чергу, породжує дитячу симпатію.

В колективі педагогів повинні бути строгі і вимогливі вихователі, м'якого і ліричного складу люди. Справа в тому, що ідентичності виховання досягти не можливо, бо вони люди, а кожна людина унікальна. Важливо підкреслити, що такої ідентичності добиватися і не слід. Єдиний підхід до дітей не включає різноманітності способів взаємодії на них із сторони педагогів. Виховна діяльність педагогічного колективу складна і багатогранна, охоплює великий спектр різноманітних напрямів, форм і методів, і вимагає координації всіх його зусиль. Як правило, табірна зміна триває 21 - 26 табірних днів. В організації роботи табору чітко визначають три періоди: організаційний, основний, підсумковий.

Організаційним періодом називається час від приїзду дитини в табір, свято відкриття табірної зміни. В цей термін проходить адаптація дітей до життя в таборі, закладаються основи створення тимчасового дитячого колективу, формуються органи самоврядування.

Даний період надзвичайно насичений різноманітними конкретними справами, які потрібно вирішити на протязі дня педагогічному колективу.

1. познайомити дітей з вимогами, що стосуються відносин з дорослими в таборі і середині загону, організації їх побуту і режиму дня.
2. Розповісти дітям про табір і його історію, традиції, про людей, що працюють у ньому
3. Дати дітям можливість познайомитися один з одним. Найбільш вдалим варіантом є “Вогник знайомств”. Він може проводитися у формі знайомства- “розкажи мені про себе”.

Основний період починається з ранку після відкриття табірної зміни. За роки своєї роботи табори визначили найбільш педагогічно виправдану логіку табірної зміни, яка співпадає з режимними моментами: кожний ранок починається з ранкової гімнастики, потім самообслуговування, ранкова лінійка, сніданок, загонні справи на свіжому повітрі, обід, відпочинок, підвечірок, робота гуртків. Загальнотабірні справи, вечір, перегляд кінофільмів, загонні вогники, аналіз проведеного дня, сон.

Підсумковий період закінчує діяльність табірної зміни. Діти працюють у таборі, збираються додому. Життя табору відрізняється своїм темпом і різноманітністю. Тут немає часу на тривалу підготовку. Справи повинні бути організовані так, щоб кожен мав можливість випробувати свої сили в художній самодіяльності, спорті, творчій праці. Така різноманітна діяльність забезпечується різними формами роботи (збори, лінійки, концерти, свята, ігри, змагання). Активний відпочинок дітей передбачає тісний зв'язок роботи табору з оточуючим життям, навколишньою природою.

В кінці можна підсумувати, що дитячі оздоровчі заклади відіграють велику роль у розвитку, оздоровленні та вихованні підростаючого покоління. А це сприяє створенню найефективніших умов для професійної орієнтації та самовизначення особистості у професійній діяльності, а також забезпечує потреби особистості у творчій самореалізації та реалізації змістовного дозвілля.

4. Класифікація дитячих таборів

За часом діяльності дитячі табори бувають:

Ті, що працюють цілий рік

- **сезонні** — працюють під час літніх (літній табір), осінніх, зимових (н-д, горно лижні табори) і/або весняних шкільних канікул.
- **Табори вихідного дня.**

За місцем проведення дитячі табори бувають:

- **стаціонарні** — розміщені на одному й тому самому місці в капітальних приміщеннях – корпусах.
- **палаточні** — можуть розміщуватися у будь-якому місці, де можна розбити декілька великих палаток.
- **виїзні**-табори, які щоразу орендують приміщення для проведення зміни -одне й те ж саме, або різні приміщення(готелі або бази відпочинку).

По типу організації дитячі табори бувають:

- цілодобові;
- денні
- з розміщенням у сім'ї місцевих жителів

За змістом програми перебування:

- спортивні
- мовні (лінгвістичні)
- загальнооздоровчі;
- лікувально-корекційні, санаторні;
- культурно-пізнавальні з психологічними тренінгами (н-д лідерських якостей для підлітків.
- табори з навчальною програмою
- екологічні табори
- табори для дівчаток, школа хороших манер
- трудові табори
- художні табори: театральні, кінематографічні, музичні, циркові, акробатичні, танцювальні, з навчанням образотворчому мистецтву та інші

Літній табір

Літній табір - контрольована програма для дітей та / або підлітків, що проводяться протягом літніх місяців в деяких країнах. Діти і підлітки, які відвідують літній табір, відомі як туристи і піонери (діти до 15 років). Це найпоширеніший спосіб організації дитячого відпочинку в період літніх канікул, як в Україні, Росії, так і на Заході.

Дитячий оздоровчий табір (ДОТ) Дитячі оздоровчі табори розташовані за містом як на базі стаціонарних споруд, так і на умовах похідного туристичного табору.

Табір відпочинку (шкільний табір денного перебування)

Табори денного перебування розташовуються на базі шкіл та закладів освіти. Нагадують дитячий садок для дорослих дітей. Функціонує тільки в денний час (як варіант - з ранку і тільки до обіду) Протягом дня діти займаються в різних гуртках, секціях, гуляють на шкільному майданчику, їздять на екскурсії.

***Табір з денним перебуванням** - це форма оздоровчої та освітньої діяльності в період канікул з учнями загальноосвітніх закладів та освітніх установ додаткової освіти дітей з перебуванням в денний час і обов'язковою організацією їх харчування.*

Дітей в табір денного перебування приймають на підставі заяв батьків, поданих на адресу адміністрації школи. Джерелом фінансування таборів з денним перебуванням, як правило, є кошти місцевого або міського бюджету, або кошти ФСС (Фонду соціального страхування), або батьківські кошти, або спонсорські кошти по окремо, або в сукупності. У разі, якщо витрати по організації табору денного перебування бере на себе ФСС, для надання місця в

таборі неодмінно повинна дотримуватися одна умова - один з батьків дитини повинен працювати на підприємстві, яке відраховує внески до ФСС.Школи, на базі яких проводяться табори денного перебування, зобов'язані розробити «Положення про літній оздоровчий табір денного перебування», в якому будуть чітко обумовлені ступінь відповідальності адміністрації школи та персоналу табору.

Табір санаторного типу

Табори денного перебування розташовуються на базі медичних центрів або шкіл, розташованих поблизу поліклінік. Умови перебування в таких санаторних таборах спрямовані в основному на загальне оздоровлення дітей та профілактику різних захворювань. Для оформлення дитини в табір санаторного типу необхідно принести з поліклініки виписку з медичної карти і довідку від дільничного лікаря або профільного спеціаліста (якщо дитина стоїть у нього на обліку). На початку зміни в таборі дитини, як правило, оглядає лікар і становить для нього індивідуальну програму оздоровлення.

Трудовий табір

Трудові табори організовані для підлітків від 12 до 17 років. До обіду для дітей передбачена трудова діяльність (не більше чотирьох годин на добу), після обіду - дозвілля (культурно-розважальна програма для дітей). Деякі табори укладають договори з різними організаціями, що випробовують необхідність в сезонній (літньої) роботі. За підсумками роботи (щотижня або в кінці зміни) діти отримують зарплату, як правило, невелику, яка, як правило, йде на часткове покриття оплати путівки в табір. Трудові табори організовуються і за кордоном.

Їх перевага в тому, що приїжджають до них діти, які можуть не тільки трохи заробити за літо, але й серйозно підтягнути знання іноземної мови. Є табори, що з'єднують ці дві мети: вранці діти вчаться на курсах мови, а у другій половині дня працюють. Таким чином харчування та навчання для них безкоштовно.

Табір вихідного дня

Табір вихідного дня функціонує з вечора в п'ятницю до вечора неділі. Але частіше, програма починається з другої половини суботи, так як багато дітей вчаться по суботах. Табори зазвичай проводяться з виїздом за місто. Суть терміна «табір вихідного дня» ясна з його назви. Це дитячий табір, що називається, в мініатюрі - ті ж вожаті, загони, ігри та розваги, тільки в стислі терміни. Бувають і більш довгі табори вихідного дня, які, як правило, приурочені до державних свят - до Нового року, 23 лютого, 8 Березня, травневих свят. У будь-якому випадку, в таборі вихідного дня обов'язково передбачена мінімум одна ночівля. Харчування, медичне обслуговування, розваги - все як у звичайному таборі.

Навчальний табір

Навчальні табори бувають трьох видів:

- для невстигаючих по шкільній програмі учнів;
- для хлопців, охочих отримати додаткові знання (мовні, історичні, математичні);

- для старшокласників (підготовчі), яким належить визначатися з вибором ВНЗ та майбутньої спеціальності (маркетингові, бізнес-школи). У навчальних таборах у дітей в день проходить 2-3 уроки, але атмосфера на них досить розслаблена і неформальна. Після обіду, як правило, у дітей культурно-розважальна програма. За кордоном також організуються навчальні табори або літні школи. Зазвичай там навчаються місцеві діти, проте їх двері відкриті і для іноземців.

Спортивний табір

Основний напрямок діяльності - спортивний розвиток дітей. Спортивні табори умовно діляться на дві групи: для хлопців, які серйозно займаються певним видом спорту (як правило, розташовуються на базі секцій та спортивних шкіл), і спрямовані на загальний фізичний розвиток (ОФП) дітей (на базі звичайних шкіл). При зарахуванні в табір дітей ділять на групи не тільки за віком, а й за рівнем фізичної підготовки (підготовлені і новачки).

Табір активу

Формується на базі якої-небудь зареєстрованої дитячої організації. І відповідно, працює за планами, затвердженими в даній дитячій організації. Як варіант- Лідерський табір. Часто реалізується на базі заміського табору, може здійснюватися, як варіант, як повнофункціональний табір так і як просто окрема табірна зміна.

Сімейний табір

Формується на базі якої-небудь громади або вільного об'єднання кількох сімей за інтересами, віросповіданням, територіальною або іншою ознакою. Тому сімейний табір може бути Спортивним, Християнським, Приморським і т. д. Часто реалізується за рахунок того, що батьки «в складчину» здійснюють оренду приміщення, харчування і розваги для своїх дітей.

Профільний (тематичний) табір

Такий табір враховує чітко визначену спрямованість діяльності дітей. Він працює на базі різних секцій і дозвіллевих центрів (художній, автомобільний, комп'ютерний, військово-патріотичний, фото, хімічний, екологічний, натуралістський, та ін.) Як варіант може бути виїзд профільної групи в заміський табір. У профільних таборах дітей ділять на групи не за віком, а за захопленнями (профілем) та рівня підготовки. Дитина протягом року відвідує якийсь гурток за час канікул може закріпити отримані знання в профільному таборі і не припиняти займатися улюбленою справою. Часто реалізується на базі заміського табору, може здійснюватися, як варіант, як повнофункціональний табір, так і як просто окрема табірна профільна зміна або профільний загін у таборі.

Профільний або тематичний табір - форма освітньої та оздоровчої діяльності з творчо обдарованими або соціально активними дітьми. Проводиться як зміна юних техніків, туристів-краєзнавців, екологів, спортсменів, математиків, філологів, журналістів,

рятувальників, моряків, автомобілістів, волонтерів, річна профільна школа з різних видів дитячої творчості в період літніх канікул з цілодобовим або денним перебуванням учнів. Тематичні табори широко поширені за кордоном: програми розроблені на будь-який, навіть найвимогливіший смак. Особливо цікаві такі табори для іноземців: адже щоб вивчити іноземну мову абсолютно не обов'язково сидіти на уроках і повторювати граматику, досить потрапити в мовне середовище. Програми тематичних таборів за кордоном ідеальні для тих, хто хоче дійсно повного занурення в мовне середовище під час активного відпочинку.

Висновки

Дитячі оздоровчі заклади здійснюють принцип поступовості і безперервності виховання, виконують по відношенню до школи компенсуючу функцію, дають можливість дітям відпочити, зняти фізичне і психічне навантаження, а також відіграють велику роль у розвитку, оздоровленні та вихованні підростаючого покоління.

Питання для самоконтролю

1. «Методика роботи в дитячих оздоровчих закладах» як навчальна дисципліна.
2. Історія розвитку дитячих громадських організацій.
3. Історія табірної руху на Україні.
4. Які фізкультурно-спортивні можливості дитячих оздоровчих закладів.
5. Класифікація дитячих таборів.

Самостійна робота

1. Внести в термінологічний словник основні поняття лекції.

Література

1. Гончарова Т.В., Олійник Н.Я., Тараканова А.П. Оздоровчий заклад – центр виховної роботи з дітьми влітку // Позакласний час. – 2004. – Травень. – № 9-10.
2. Єнін О.В. Настільна книга вожатого табору відпочинку / О.В.Єнін. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 138 с.
3. Клід І. Цікаве й корисне дозвілля: організація літнього відпочинку / І.Клід, М.Женчук. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. – 64 с.
4. Методика роботи в літньому оздоровчому таборі: Навчальний посібник / Є.І. Коваленко, А.І. Конончук, І.М. Пінчук, В.М.Солова. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 4-26.
5. Соє М. М., Я.В. Луцький. Виховна робота в дитячих оздоровчих закладах. Івано-Франківськ, 1995 р.
6. Сысоева М.Е. Организация летнего отдыха детей: учеб.-метод. пособие / М.Е.Сысоева. – М.: ВЛАДОС, 1999. – 176 с.
7. Тарасова Т.В. та ін. Особливості організації і проведення літнього відпочинку школярів. – Збірник методичних рекомендацій. – Тернопіль, 1997. – 172 с.

8. Федорчук Е.І. Літо веселкове. Методичні рекомендації до організації виховної роботи в оздоровчих таборах в літній період / Е.І.Федорчук. - Кам'янець-Подільський, 1995. – 58 с.3.

ЛЕКЦІЯ №2

Тема: Організація та методика планування фізкультурно -спортивної роботи в дитячих оздоровчих закладах (2 години)

Мета– акцентувати увагу студентів на особливостях та принципах роботи зі школярами під час літніх канікул в оздоровчих таборах; показати специфіку діяльності дитячого закладу та окреслити загальні положення та структурні елементи табірної зміни, окресливши їх обов'язки та функції.

Завдання лекції:

- 1.З'ясувати принципи діяльності дитячих оздоровчих закладів.
- 2.Розглянути комплексний план роботи у дитячому оздоровчому закладі.
3. Сприяти формуванню професійно-педагогічних умінь та навичок роботи з тимчасовим дитячим колективом.

План

- 1.Завдання та принципи дитячих оздоровчих закладів на різних рівнях та масштабах.
2. Ритуали, символи та атрибути дитячого оздоровчого закладу.
3. Тимчасове положення про дитячий оздоровчий заклад.
- 4.Примірні посадові інструкції у дитячому оздоровчому закладі.
- 5.Заходи безпеки на території оздоровчого табору.

Ключові слова : дитячий оздоровчий заклад, табір, оздоровлення.

Основні поняття лекції: відпочинок, дитячий заклад санаторного типу, дитячий центр, наметове містечко, гуманізація, гуманітаризація ,девіз, емблема, прапор , загонова пісня ,галстук, атрибути , значок , лінійка, ритуал ,збір , вогник,начальник ДОЗ, інструктор з плавання,інструктор із фізичної культури і спорту.

По засвоєнню лекції студент повинен:

- знати ритуали, символи та атрибути дитячого оздоровчого закладу;
- вміти виконувати заходи безпеки на території оздоровчого табору.

1. Завдання та принципи дитячих оздоровчих закладів на різних рівнях та масштабах

Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку зобов'язаний: створити дитині безпечні умови проживання та харчування, які відповідають встановленим вимогам; забезпечити охорону життя і здоров'я дитини, її майна, надання невідкладної медичної допомоги, страхування від нещасного випадку; забезпечити виконання освітніх програм, організацію змістовного дозвілля дитини.

Метою діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку є реалізація права кожної дитини на повноцінний відпочинок, оздоровлення, задоволення інтересів і духовних запитів

відповідно до індивідуальних потреб. Кожен заклад відповідно до умов та контингенту дітей самостійно визначає свою мету діяльності. Мета і завдання діяльності в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку може формулюватися як на різних рівнях (заклад, зміна, загін), так і різних масштабах (глобальному, локальному).

На основі визначеної мети та завдань діяльності в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку можна сформулювати основні критерії щодо функціонування цих закладів:

- структура зайнятості дітей (протягом зміни і протягом кожного дня), її різноманітність;
- рівень і характер взаємин у дитячому і дорослому середовищі і між ними;
- реальна дитяча самодіяльність (що дитина може запропонувати і реалізувати); – творчий продукт дітей, їх особисті культурні досягнення (альбоми про життя закладу, виробы, грамоти, призи, сертифікати досягнень, нові знання й уміння, приміром, нові пісні, ігри, туристичний досвід тощо);
- захищеність і комфортність дитини в закладі;
- репутація закладу (команди, що проводить зміну).

Серед них основними є: **гуманізація, гуманітаризація, демократизація, індивідуалізація і диференціація.**

Гуманізація передбачає організацію взаємовідношень “діти– діти”, “діти–дорослі” з орієнтацією на загальнолюдські цінності, створення необхідних умов для перебування в закладі дітей різних вікових категорій, формування в них гуманної особистості.

Гуманітаризація означає формування у дітей в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку цілісного ставлення до світу, культури.

Демократизація реалізує розвиток різноманітних форм співпраці всіх учасників діяльності в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку на основі самовизначення видів діяльності.

Індивідуалізація і диференціація передбачає залучення дітей до оздоровчо–виховного процесу з урахуванням їх індивідуальних та психофізіологічних особливостей.

Зміст діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку базується на їх напрямках. Серед них основними є: соціально-педагогічна, рекреаційно-оздоровча, освітньо-розвиваюча діяльність.

Соціально-педагогічна діяльність дитячого закладу оздоровлення та відпочинку може бути представлена в двох аспектах – “широкому” і “вузькому”. У широкому аспекті така діяльність спрямована на соціалізацію особистості дитини, засвоєння нею особистого соціального досвіду; у вузькому, – це спеціальний напрямок роботи закладу, який пов’язаний із наданням дітям кваліфікованої психолого-педагогічної допомоги і підтримки в соціальній адаптації й інтеграції, створенням умов для їх творчого розвитку і саморозвитку.

Цей напрямок діяльності закладу є підставою для того, щоб будь-яку оздоровчу і виховну роботу вважати соціально-педагогічною. Але тільки підставою. Для того, щоб оздоровчо-

виховний процес став соціально-педагогічною діяльністю, роботу закладу потрібно будувати на основі гуманістичного підходу.

Самоцінністю є лише дитина. Вона стає в центрі уваги всієї діяльності. Відповідно, не дитина – для педагогів, закладу, а педагоги, заклад – для дитини. Дитина обирає вид діяльності, а педагог допомагає їй, починаючи взаємодію зі спільного вироблення мети майбутньої діяльності.

Специфіка роботи закладу і тимчасового дитячого колективу впливає на використання дітьми нових умов для їх самоствердження. Розвивається здібність дітей до вибору позиції, ціннісно-орієнтаційної діяльності. Отже, основна концептуальна ідея діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку – самовизначення дитини в ситуації вибору. Варто відмовитися від поглядів на заклад тільки як на систему оздоровлення дітей. Необхідно бачити у ньому унікальну систему духовного і фізичного саморозвитку дитини, поле для прояву її активності, взаємозв'язок з іншими соціальними інституціями (сім'єю, школою, організаціями тощо). Протягом декількох днів діти звикають один до одного, знайомляться із середовищем, набувають впевненості. У багатьох дітей відбувається зміна позицій, своєрідне руйнування колишнього стереотипу поведінки, зазвичай, негативної. Це зумовлено тим, що нові умови, специфіка життя закладу сприяє тому, що людина дивиться на себе більш критично, і самооцінка стає більш адекватною.

Важливе значення у змісті дитячих оздоровчих закладів має *рекреаційно-оздоровча діяльність*. Вона базується на двох основних складових: **оздоровлення і відпочинок**. Перебуваючи в дитячому оздоровчому закладі, дитина знаходиться в середовищі, яке дозволяє зняти напругу та забути про шкільні проблеми. Атмосфера закладу, його спрямованість дає можливість поновити фізичні та психологічні сили, зміцнити юний організм.

Концепція діяльності дитячих оздоровчих закладів має базуватися на єдності оздоровчо-виховного процесу, який забезпечують всі працівники закладу. Кожен захід, який проводять соціальні педагоги, повинен мати оздоровчий характер і педагогічну спрямованість.

Освітньо-розвиваюча діяльність закладу здійснюється в активних формах пізнавальної діяльності, різноманітних самостійних та достатньо складних видах робіт, матеріалізації результатів праці, діалозі. Вона забезпечує можливість дітей займатися улюбленими справами.

Якість розв'язання завдань, які постають перед дитячим оздоровчим закладом, залежить від всіх учасників процесу оздоровлення та відпочинку дітей, до яких належать діти, їхні батьки (опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі) та працівники дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

Це зумовлено тим, що по-перше, всі вони беруть участь у створенні, управлінні та розвитку процесом, мають суб'єктні повноваження і безпосередньо впливають на його функціонування. По-друге, зміст і доцільність усієї діяльності закладу спрямовані на необхідність реалізації потреб кожного учасника зміни .

2. Ритуали, символи та атрибути дитячого оздоровчого закладу.

Історичний досвід діяльності дитячих оздоровчих закладів свідчить, що розрізнявальними особливостями дитячих закладів є ритуали, символи та атрибути, які є у кожному дитячому закладі і відповідають обраній моделі дитячого самоврядування, традиціям табору. Як правило, у них закладається ідея, пов'язана з історією, традиціями або сьогоденням держави, навчального чи оздоровчого закладів. *Найпоширенішими символами є девіз, салют, емблема, прапор, галстук, значок, пісня, талісман .*

Девіз (з фр. – стисле формулювання провідної ідеї, програми дій), У житті дитячого колективу – це афористичний вислів, що відображає спрямованість його діяльності, якою захоплені діти. Кожен загін, дружина може мати свій девіз, обраний самими вихованцями. Девіз не повинен бути багатослівним. Девіз промовляється на лінійках, зборах, зльотах, перекликах.

Емблема (з грецької – вставка, рельєфна прикраса – предмет, зображення, що умовно або символічно виражає певне поняття, ідею). Для дитячого колективу – це символічний малюнок, що відображає сутність назви, специфіку, напрямки діяльності дитячого оздоровчого закладу.

Прапор – певного кольору або кількох кольорів широке полотно на деревку, яке вручається або яке належить відповідній організації, державі; символ честі й згуртованості, символ вірності певним ідеалам. Для життя дитячого колективу прапор має таке ж значення, виступаючи символом вірності справі дитячого колективу, громаді; загону.

Галстук – перев'яз із широкої стрічки, який пов'язують навколо шиї, під комірцем сорочки чи блузки. Галстук – ознака належності до певного об'єднання. Розміри, колір галстука, власне ставлення до його носіння визначаються дітьми самостійно.

Значок – пластинка, кружечок з певним зображенням, який носять на грудях як прикрасу, пам'ятний знак або знак приналежності до певної організації. У житті дитячого колективу – ознака приналежності до нього. Діти можуть носити значок одночасно або замість галстука. Значок носять, як правило, на лівій стороні грудей, хоча це не є принциповим. У кожного первинного колективу, як правило, є своя загонова пісня або кілька улюблених пісень.

Загонова пісня – це своєрідна візитна картка колективу.

Атрибути (з латинської – невід'ємна властивість об'єкта; ознака, властивість чого-небудь) – атрибутами життя дитячого колективу є *горн, барабан, форма, прапор, значки*, які

подобаються дітям і допомагають їм організувати свою діяльність. Значки, нашивки і шеврони на рукаві з елементами загонової символіки свідчать про належність до дитячого гурту; вказують на доручення, яке має вихованець (лідер, юнкор тощо), його активність, авторитетність, досвідченість. Знаки розрізнення та 15 «шеврони визначаються дітьми і затверджуються (схвалюються) на зборах ради первинного колективу. За формою можна легко визначити, який загін чи яку модель дитячого самоврядування представляє той, хто її носить. Вона може змінюватись залежно від можливостей кожної конкретної дружини або загону.

До **ритуалів** (з лат. – обрядовий – сукупність обрядів, що супроводжує певне дійство, його зовнішнє оформлення) відносимо лінійку, збір, вогник. Головна мета лінійки полягає у тому, щоб стати організаційним і емоційним початком або завершенням певної справи у загоні чи дружині.

Лінійка – це своєрідний камертон дитячої справи і який настрій вона започаткує, так і житиме загін, дружина, табір.

Розрізняють такі види лінійок: лінійка-старт, ранкова і вечірня лінійки, тематична і творча лінійки, лінійка готовності.

Ранкова лінійка організовує дітей на виконання путівки дня. Її може проводити вожатий або черговий командир – той, хто чітко вміє пояснити деталі путівки дня, поставити конкретні завдання, відповісти на можливі запитання. Звичайно, стиль загонових ранкових лінійок повинен закладатися вожатим, а вже згодом черговий командир наслідуює його. Лінійка вчить дітей слухати, продумувати план дій, аналізувати, розподіляти власні творчі і фізичні зусилля протягом дня. Вона покликана дисциплінувати, хоча це не засіб для повчань. Важливо проводити її діловито, проте весело, щоб кожна дитина отримала заряд позитивної енергії на день.

Лінійка-старт збирає загін перед початком виконання доручення, справи; вона визначає завдання, шляхи виконання. Проводиться жваво, по-діловому. **Тематична лінійка** покликана відкривати свята, збори, фестивалі. Готується особливо, може включати «заспіви» – підготовлені окремими дітьми художні номери (вірші, пісні, танці), які покликані створити відповідний настрій;

Лінійка готовності: як правило, дуже коротка; визначає готовність загону до наступної справи.

Лінійка підведення підсумків. Кожна лінійка має відповідну структуру.

Складові лінійки :

- ритуал (шикування, здача рапортів, винесення прапора) ;
- інформація (повідомлення про організацію дня у загоні, про деталі проведення майбутньої справи);

– творча (сценки, ігрові моменти, привітання, сюрпризи) .

Збір– це своєрідна школа виховання, тому важливо, щоб кожен педагог- організатор правильно розумів завдання і характер цієї форми, роботи, зумів зробити так, щоб кожний збір був засобом виховання у дітей самостійності, ініціативи, активності, організаторських здібностей.

Види зборів:

- робочі, на них підводяться підсумки, обговорюються важливі поточні питання, приймаються рішення, затверджуються плани;
 - традиційні, присвячені дню народження загону, дружини, табору;
 - тематичні, присвячуються певним темам, які найбільше цікавлять дітей;
- термінові, збирають за умови негайного вирішення проблеми, необхідності зробити колективно відповідну справу, дати оцінку певній події, вчинку.

Вогники – одна з найефективніших форм вирішення загонних питань і проблем колективу; це колективне обговорення дітьми за участю вожатого подій прожитого дня, аналіз проведених справ, міжособистісних відносин у колективі.

3. Тимчасове положення про дитячий оздоровчий заклад.

1. Загальні положення.

1.1. Це Тимчасове положення розроблене відповідно до Закону України "Про освіту", Положення про Міністерство освіти України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.07.92 N 384, постанови Кабінету Міністрів України від 30.04.98 N 591 "Про розвиток Міжнародного дитячого центру "Артек" та дитячих оздоровчих закладів".

1.2. Дитячий оздоровчий заклад (заміський, профільний, праці і відпочинку, санаторного типу, з денним перебуванням тощо) є позашкільним оздоровчо-виховним закладом.

1.3. Дитячий оздоровчий заклад створюється з метою реалізації права кожної дитини на повноцінний відпочинок і оздоровлення, зміцнення здоров'я, задоволення інтересів і духовних запитів відповідно до індивідуальних потреб дітей шкільного віку.

1.4. Дитячий оздоровчий заклад може бути сезонним або цілорічної дії, розмішуватись у стаціонарних або орендованих приміщеннях (на базі пансіонатів, будинків відпочинку, санаторіїв-профілакторіїв, спортивних і туристських установ, навчальних закладів тощо). Терміни оздоровлення і відпочинку дітей визначаються засновниками з урахуванням місцевих природно-кліматичних умов та при узгодженні з відповідними органами виконавчої влади.

1.5. Засновниками дитячого оздоровчого закладу можуть бути: центральні та місцеві органи виконавчої влади, підприємства, установи та організації незалежно від форм власності і підпорядкування, їх об'єднання, громадяни - суб'єкти підприємницької діяльності.

1.6. Дитячий оздоровчий заклад здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України та власного статуту.

2. Організація і основи діяльності.

2.1. Дитячий оздоровчий заклад діє на основі статуту, який затверджується засновником. У статуті визначаються назва, мета і напрями діяльності, органи керівництва і контролю, джерела фінансування та утворення майна.

2.2. Прийняття дітей до дитячих оздоровчих закладів здійснюється на підставі оздоровчої путівки або заяви батьків (опікунів, піклувальників), довідки про стан здоров'я дитини, профілактичні щеплення та епідемічний стан середовища, в якому проживає дитина.

2.3. З урахуванням вікових особливостей та інтересів дітей у дитячому оздоровчому закладі створюються загони та групи, наповнюваність яких не повинна перевищувати: для дітей 6 - 9 років - 25 чол., 10 - 14 років - 30 чол., старших 14 років - 35 чол.

Під час організації профільних туристично-краєзнавчих дитячих оздоровчих закладів чисельність дітей у загоні визначається "Правилами проведення туристських подорожей з учнівською молоддю України", затвердженими наказом Міністерства освіти України № 96 від 6 квітня 1999 р. та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 20 травня 1999 р. за № 320/3613.

Під час організації перевезення дітей до дитячого оздоровчого закладу та повернення назад забезпечується медичний нагляд за ними.

2.4. Дитячий оздоровчий заклад працює за календарним планом роботи, затвердженим директором, організовує та здійснює різноманітні масові заходи.

2.5. Тривалість занять (у гуртках, клубах, спортивних секціях тощо) встановлюється з урахуванням психофізіологічного розвитку дітей різних вікових категорій: від 6 до 7 років - 35 хвилин, старших - 45 хвилин.

2.6. Зміст, форми і методи роботи в дитячому оздоровчому закладі визначаються його статутом з безумовним дотриманням потреб соціалізації дитини, як громадянина України, з обов'язковим урахуванням специфіки національних і культурно-історичних традицій, загальнолюдських духовних надбань і цінностей. Засновники, з урахуванням типу дитячого оздоровчого закладу, повинні забезпечити належні умови для повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей, навчання плаванню, розвитку їхніх творчих здібностей, занять мистецтвом, фізичною культурою і спортом, туризмом, природоохоронною і краєзнавчою роботою, суспільно корисною працею тощо.

2.7. Для оперативного вирішення поточних питань, організації оздоровчої і виховної роботи в дитячому оздоровчому закладі на загальних зборах дітей і працівників може бути обраний орган самоврядування, який працюватиме у взаємодії із засновниками, адміністрацією дитячого оздоровчого закладу, батьками.

Відповідно до чинного законодавства в оздоровчому закладі можуть діяти осередки дитячих і молодіжних організацій.

3. Кадрове забезпечення та умови праці.

3.1. Підбір кадрів дитячого оздоровчого закладу здійснюється його засновником спільно з директором дитячого оздоровчого закладу. З працівниками дитячого оздоровчого закладу укладається трудова угода згідно з чинним законодавством, якою обумовлюються права, обов'язки працівників, зобов'язання засновників і адміністрації щодо їх матеріального і соціального забезпечення.

3.2. Умови і розміри оплати праці працівників дитячого оздоровчого закладу встановлюються засновником згідно з чинним законодавством.

3.3. Оздоровчий заклад зобов'язаний мати штатний розклад.

3.4. При прийнятті на роботу кожен працівник повинен надати медичну довідку про стан здоров'я, бути ознайомленим з умовами праці, правилами внутрішнього розпорядку, посадовими обов'язками.

Працівники дитячого оздоровчого закладу забезпечуються помешканням і харчуванням.

3.5. Працівники дитячого оздоровчого закладу повинні неухильно дотримуватись вимог трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку, етики стосунків, виконувати плани оздоровчо-виховної роботи.

4. Охорона життя і здоров'я дітей.

4.1. Дитячий оздоровчий заклад закріплюється за територіальним лікувально-профілактичним закладом.

4.2. Працівники дитячого оздоровчого закладу в межах покладених на них обов'язків несуть персональну відповідальність за безпеку життя і здоров'я дітей, які відпочивають і оздоровлюються в дитячому оздоровчому закладі. Із числа педагогічних працівників та спеціалістів призначається відповідальний за стан охорони здоров'я і життя дітей.

4.3. При прийнятті на роботу працівники дитячого оздоровчого закладу проходять обов'язковий інструктаж з техніки безпеки, профілактики травматизму, попередження нещасних випадків з дітьми, дотримання санітарно-гігієнічних правил та надання невідкладної долікарняної допомоги.

4.4. Директор дитячого оздоровчого закладу спільно з медичним працівником розробляє та затверджує режим дня з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог та фізіологічних особливостей дітей різного віку.

4.5. Споруди, будівлі та інші приміщення дитячого оздоровчого закладу повинні відповідати Правилам пожежної безпеки в Україні, затвердженим заступником виконуючого обов'язки головного державного інспектора України з пожежного нагляду, виконуючим обов'язки начальника управління державної пожежної охорони Міністерства внутрішніх

справ України від 14.06.95 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14.07.95 N 219/755.

В дитячому оздоровчому закладі слід розробити плани евакуації дітей на випадок пожежі та стихійного лиха.

4. ПРИБЛИЗНА ПОСАДОВА ІНСТРУКЦІЯ НАЧАЛЬНИКА ДИТЯЧОГО ОЗДОРОВЧОГО ЗАКЛАДУ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Начальник дитячого оздоровчого закладу «.....» профспілкового комітету (далі - начальник) є уповноваженим профспілковим комітетом керівником дитячого оздоровчого закладу .

1.2. Начальник приймається на посаду і звільняється з посади за розпорядженням голови профспілкового комітету і підпорядкований йому.

1.3. Начальнику підпорядковані всі працівники закладу.

1.4. Кваліфікаційні вимоги: вища педагогічна освіта, стаж практичної роботи з дітьми і підлітками не менше трьох років.

1.5. Начальник за посадою є головою педагогічної ради закладу.

1.6. Несе адміністративну, дисциплінарну, матеріальну і кримінальну відповідальність у рамках діючого законодавства за допущені порушення в діяльності закладу.

1.7. На період відсутності заміщається заступником начальника закладу з виховної роботи, старшим вихователем, у виняткових випадках - головою профспілкового комітету, або уповноважує їх на представництво з питань, пов'язаних із забезпеченням діяльності закладу.

1.8. Начальник у своїй діяльності керується Положенням про дитячий оздоровчий заклад (Статутом), затвердженим постановою профспілкового комітету, законами, нормативними актами державних органів, що регламентують діяльність дитячих оздоровчих закладів, методичними й інструктивними матеріалами профспілкових органів, у тому числі обласної ради профспілок, а також дійсною інструкцією.

1.9. З урахуванням специфіки діяльності закладу і відповідно до затверджених Правил його внутрішнього розпорядку, начальник зобов'язаний постійно знаходитися на території закладу і залишати її тільки з дозволу голови профспілкового комітету, призначаючи на час своєї відсутності заступника.

II. ОБОВ'ЯЗКИ

Начальник зобов'язаний:

-до заїзду в заклад пройти обов'язковий медичний огляд на право роботи в дитячому оздоровчому закладі, належним чином оформити особисту санітарну книжку і по приїзді здати її лікарю закладу;

- разом із профспілковим комітетом, органами освіти й охорони здоров'я підбирати, навчати кадри закладу, здійснювати їх розміщення відповідно до затвердженого штатного розкладу закладу;
- інструктувати працівників закладу по різних напрямках його роботи;
- здійснювати перспективне планування діяльності закладу, його оперативне керівництво;
- проводити планову, цілеспрямовану роботу з профілактики нещасних випадків і травматизму серед співробітників закладу, дітей і підлітків;
- представляти заклад у стосунках з різними організаціями, органами й установами;
- видавати накази по всіх напрямках діяльності закладу, контролювати їх виконання, підписувати всі розпорядницькі і фінансові документи закладу;
- організовувати харчування дітей і співробітників;
- організовувати медичне обслуговування співробітників закладу і відпочиваючих дітей;
- організовувати виконання вимог документів, що регламентують роботу дитячих оздоровчих закладів;
- забезпечувати безпечні умови праці для всіх категорій працівників закладу;
- забезпечувати належні умови перебування дітей у закладі;
- забезпечувати належні умови проживання співробітників закладу;
- брати участь у плануванні виховної й оздоровчої діяльності закладу, контролювати хід реалізації намічених планів роботи;
- брати участь у складанні кошторису витрат на утримання дитячого оздоровчого закладу і забезпечувати його виконання;
- розробляти і подавати на затвердження голові профспілкового комітету (профкомові) посадові інструкції працівників закладу, інструкції з дотримання правил техніки безпеки, режим дня закладу, Правила внутрішнього розпорядку, інші нормативні документи;
- вчасно готувати і направляти в різні організації необхідні для здійснення діяльності закладу документи, накази, заявки, листи, договори тощо;
- належним чином вести всю необхідну внутрішню документацію закладу;
- брати участь у складанні перспективних планів з удосконалення матеріально-технічної бази закладу, безпосередньо організовувати придбання необхідного інвентарю, устаткування і т.д.;
- постійно інформувати профспілковий комітет про стан справ і хід оздоровлення в закладі;
- організовувати проведення оздоровчих та інших процедур, особисто керувати купанням дітей;
- організувати охорону закладу;
- організувати роботу всіх служб закладу, керувати і контролювати їх роботу;

- не допускати необґрунтованого втручання в діяльність закладу осіб, органів, що не мають на те спеціального дозволу без узгодження з головою профспілкового комітету;
- брати участь у складанні меню дитячого оздоровчого закладу;
- здійснювати контроль за дотриманням Правил внутрішнього розпорядку, режимних моментів, санітарно-гігієнічних правил і норм, норм і вимог з охорони праці і техніки безпеки, пожежної й екологічної безпеки;
- забезпечувати право дітей на захист від будь-яких форм фізичного або психічного впливу;
- готувати пропозиції по встановленню надбавок, доплат, премій, подання про матеріальну допомогу працівникам закладу;
- дотримуватися вимог Положення (Статуту) закладу, виконувати Правила внутрішнього розпорядку;
- керувати роботою педагогічного колективу закладу, педагогічної ради, брати участь у складанні аналітичних документів, звітів про підсумки роботи закладу;
- складати статистичну звітність і вчасно подавати її в органи статистики;
- організувати суворе дотримання санітарного режиму закладу;
- виконувати інші обов'язки і доручення, що входять у його компетенцію, за розпорядженням голови профспілкового комітету.

III. ПРАВА

Начальник має право:

- самостійно здійснювати переміщення або переведення за згодою працівників у рамках затвердженого профспілковим комітетом штатного розкладу і кошторису витрат на зміст діяльності закладу (за узгодженням з головою профспілкового комітету);
- звільняти співробітників закладу від виконання ними своїх службових обов'язків при наявності передбачених законом підстав (за узгодженням з головою профспілкового комітету);
- подавати голові профкому подання на прийом, звільнення співробітників закладу, їх заохочення або стягнення;
- знайомитися з проектами рішень профспілкового комітету, що стосуються діяльності закладу або окремих напрямів його роботи;
- бути присутнім на засіданнях профспілкового комітету з питань діяльності закладу;
- вносити на розгляд профспілкового комітету пропозиції з удосконалення діяльності закладу, методів його роботи, роботи колективу, усунення наявних недоліків;
- здійснювати взаємодію з членами профспілкового комітету, співробітниками структурних підрозділів організації - власника закладу;
- вимагати від усіх служб дитячого оздоровчого закладу документи й інформацію, що стосується їх діяльності;

- залучати всіх працівників дитячого закладу до розв'язання завдань, покладених на його колектив;
- підписувати і візувати документи в межах своєї компетенції;
- вимагати від голови профспілкового комітету надання допомоги у виконанні посадових обов'язків, покладених на нього, і в реалізації прав, передбачених дійсною посадовою інструкцією.

IV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

Начальник несе дисциплінарну, адміністративну, матеріальну, кримінальну відповідальність у рамках діючого законодавства за:

- збереження життя, здоров'я, повагу честі, гідності і недоторканності дітей, які знаходяться в дитячому оздоровчому закладі у межах своїх посадових обов'язків;
- недбале ставлення до виконання своїх посадових обов'язків;
- результати оздоровчої і виховної діяльності закладу;
- достовірність і правильність ведення документації;
- дотримання санітарних правил і норм, норм і вимог з охорони праці і техніки безпеки, пожежної й екологічної безпеки;
- організацію медичного обслуговування;
- організацію харчування;
- порушення Правил внутрішнього розпорядку, дійсної посадової інструкції;
- поведінку, несумісну з поняттями педагогічної етики.

Примірна посадова інструкція інструктора із плавання дитячого оздоровчого закладу

Загальні положення.

1.1. Інструктор із плавання дитячого оздоровчого закладу «...» профспілкового комітету ... (далі - інструктор із плавання) приймається на посаду і звільняється з посади за розпорядженням голови профспілкового комітету з подання начальника дитячого оздоровчого закладу (далі - заклад) з числа повнолітніх осіб.

1.2. Кваліфікаційні вимоги: фахова освіта і стаж практичної роботи з дітьми і підлітками не менше двох років

1.3. У своїй діяльності керується Положенням про дитячий оздоровчий заклад (Статутом), затвердженим постановою профспілкового комітету, законами, нормативними актами державних органів, що регламентують діяльність дитячих оздоровчих закладів, методичними й інструктивними матеріалами профспілкових органів, у тому числі обласної ради профспілок, а також даною інструкцією.

1.4. Структурно підлеглий начальнику закладу, працює під керівництвом заступника начальника з виховної роботи, старшого вихователя. Є матеріально відповідальною особою і несе відповідальність за довірені йому матеріальні цінності.

1.5. На період відсутності заміщається інструктором із спорту, заміщає інструктора із спорту на період його тимчасової відсутності.

II. ОБОВ'ЯЗКИ.

Інструктор із плавання зобов'язаний:

- до заїзду в заклад пройти обов'язковий медичний огляд на право роботи в ньому, належним чином оформити особисту санітарну книжку і здати її лікарю закладу;
- пройти обов'язковий інструктаж в обсязі, необхідному для здійснення своїх обов'язків;
- дотримуватися вимог Положення (Статуту) закладу, виконувати Правила внутрішнього розпорядку;
- ознайомитися з дійсною інструкцією і строго дотримуватися її;
- проводити цілеспрямовану діяльність з профілактики дитячого травматизму і нещасних випадків;
- брати участь у плануванні виховної й оздоровчої роботи закладу;
- організувати навчання й інструктаж вихователів з організації і проведення спортивних ігор на воді;
- організувати проведення спортивно-масової роботи в закладі, керувати нею;
- скласти заявки на придбання плавзасобів, рятувального устаткування;
- разом із представниками господарських служб закладу готувати пляж до купання дітей, стежити за його станом;
- організувати інструктаж вихователів з правил проведення купання, спортивних змагань на воді;
- організувати роботу спортивної секції з навчання дітей плаванню;
- готувати громадських інструкторів з навчання дітей плаванню з числа дітей старшого віку і вихователів;
- не допускати порушення правил і графіка купання дітей;
- проводити консультації вихователів з питань, віднесених до його компетенції;
- за розпорядженням начальника закладу виконувати інші обов'язки і доручення, що входять до його компетенції.

III. ПРАВА.

Інструктор із плавання має право:

- знайомитися з проектами, рішеннями відповідних органів і організацій з питань діяльності дитячих оздоровчих закладів, наказами начальника закладу, що стосуються

ділянки виконуваної ним роботи, вносити відповідні пропозиції до них;

- брати участь в обговоренні питань щодо виконуваних ним обов'язків;
- вносити на розгляд профспілкового комітету, керівника закладу пропозиції з удосконалення діяльності закладу й методів роботи колективу; зауваження щодо діяльності закладу; варіанти усунення наявних недоліків;
- вимагати від начальника закладу надання допомоги у виконанні покладених на нього посадових обов'язків і реалізації прав, передбачених дійсною посадовою інструкцією;
- візувати і підписувати всі документи за характером своєї діяльності;
- звертатися до керівництва закладу, профспілкового комітету для захисту своїх професійних інтересів.

IV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

Інструктор із плавання несе дисциплінарну, адміністративну, матеріальну, кримінальну відповідальність у рамках чинного законодавства за;

- збереження життя, здоров'я, повагу честі, гідності й недоторканності дітей, які знаходяться в дитячому оздоровчому закладі у межах своїх посадових обов'язків;
- недбале ставлення до виконання своїх посадових обов'язків;
- результати виховної й оздоровчої робіт в загоні;
- дотримання трудової дисципліни, норм охорони праці і техніки безпеки, протипожежної й екологічної безпеки, санітарно-гігієнічних правил і норм;
- порушення Правил внутрішнього розпорядку, дійсної інструкції, поведінку, несумісну з поняттями педагогічної етики.

Організація загартувальних процедур та купання дітей.

З перших днів перебування в таборі з дітьми слід проводити загартувальні процедури. Повітряні ванни влаштовуються в затінку при температурі повітря не нижче 18—19 градусів, і їх тривалість поступово доводиться до 1—2 годин на день для дітей основної групи й 30 хвилин — 1 години для дітей підготовчої та спеціальної груп.

Загартування сонцем необхідно починати при температурі у затінку не нижче 18 градусів, без вітру, з 4—5 хвилин, поступово доводячи час прийняття цієї процедури до 50—60 хвилин на день.

Загартування водою слід розпочинати з обтирання вологим рушником після ранкової гігієнічної гімнастики. Температура води для обтирання поступово знижується з 30 до 20—15 градусів.

Купання дітей у річці, водоймі, морі проводиться відповідно до дозволу територіальної санітарно-епідеміологічної станції у спеціально відведеному для цього місці. Дно водойми

повинно бути щільним, вільним від гострих каменів, сторонніх предметів, ям. На березі повинні бути обладнані навіси для захисту дітей від сонячних променів.

Починати купання дітей бажано у безвітряний сонячний день при температурі повітря 24 градуси та температурі води не нижче 20 градусів. Через 1–2 тижні дозволяється купання при температурі повітря 18 градусів і температурі води 16 градусів. Час перебування у воді щоденно збільшується на 1–2 хвилини і доводиться для дітей 7–12 років до 30–35 хвилин, для дітей 13–15 років — до 40 хвилин.

Купання дітей у річці, водоймі, морі, басейні повинно проводитись у присутності директора табору або його заступника, вихователів і вожатих, медичних працівників, інструкторів з фізичної культури і спорту. Перед початком купання дітей оглядає лікар, який визначає тривалість перебування їх у воді, а також отримання ними сонячних ванн.

Інструктор з фізичної культури і спорту перевіряє готовність пляжу та місця купання, проводить інструктаж дітей щодо правил поведінки на воді, порядку купання. Не дозволяється купання дітей натщесерце, відразу після їжі та фізичних вправ з великою м'язовою навантаженістю. На березі повинні знаходитись рятувальні засоби, сумка першої медичної допомоги. Вихователі й вожаті повинні бути ознайомлені з методикою рятування та надання першої допомоги потерпілим на воді.

Для кожного загону (групи) на території пляжу відводиться окрема ділянка, а водний простір повинен бути розподілений на сектори та огороженим поплавцями. Допливати до знаків огороження зони купання дозволяється лише дітям, які вміють плавати, решта – купаються біля берега. Найбільша глибина води в зоні купання не повинна перевищувати 1,25 м. Дозволяється одночасне перебування у воді не більше 10 дітей з одного загону (групи). Один з вихователів або вожатих повинен знаходитись у воді біля обмежувальних знаків у водоймі, другий — спостерігати за дітьми, що купаються, з берега. Вихователі та вожаті перевіряють наявність дітей перед кожним входженням їх у воду та виходом з неї. Суворо забороняються пустощі й ігри дітей у воді, пірнання та запливання за огорожувальні знаки. Навчання дітей плаванню здійснюється інструктором з фізичної культури та спорту за окремим планом у години, відведені для проведення оздоровчих заходів. Під час купання дітей у душовій або бані присутність вихователів та вожатих, медичного працівника обов'язкова. Температура води регулюється за вказівкою медичного працівника. Змішувачі холодної та гарячої води повинні бути справними.

**Примірна посадова інструкція інструктора з фізичної культури і спорту
дитячого оздоровчого закладу.**

Загальні положення.

1.1. Інструктор з фізичної культури і спорту дитячого оздоровчого закладу «.....» профспілкового комітету ... (далі - інструктор із спорту) приймається на ДУ і звільняється з посади за розпорядженням голови профспілкового комі-У з подання начальника дитячого оздоровчого закладу (далі - заклад) з числа повнолітніх осіб.

1.2. Кваліфікаційні вимоги: фахова освіта і стаж практичної роботи з дітьми і підлітками не менше двох років.

1.3. У своїй діяльності керується Положенням про дитячий оздоровчий заклад (Статутом), затвердженим постановою профспілкового комітету, законами, нормативними актами державних органів, що регламентують діяльність дитячих оздоровчих закладів, методичними й інструктивними матеріалами профспілкових органів, у тому числі обласної ради профспілок, а також дійсною інструкцією.

1.4. Структурно підлеглий начальнику закладу, працює під керівництвом заступника начальника з виховної роботи, старшого вихователя.

1.5. Є матеріально-відповідальною особою і несе відповідальність за довірені йому матеріальні цінності.

1.6. На період відсутності заміщається інструктором із плавання, заміщає інструктора із плавання на період його тимчасової відсутності.

II. ОBOB'ЯЗКИ.

Інструктор із спорту зобов'язаний:

- до заїзду в заклад пройти обов'язковий медичний огляд на право роботи в ньому, належним чином оформити особисту санітарну книжку і здати її лікарю закладу;
- пройти обов'язковий інструктаж в обсязі, необхідному для здійснення своїх обов'язків;
- дотримуватися вимог Положення (Статуту) закладу, виконувати Правила внутрішнього розпорядку;
- ознайомитися з дійсною інструкцією і строго дотримуватись її;
- проводити цілеспрямовану діяльність з профілактики дитячого травматизму і нещасних випадків;
- брати участь у плануванні виховної й оздоровчої роботи закладу;
- організувати навчання й інструктаж вихователів з організації і проведення спортивних ігор і змагань;
- організувати проведення спортивно-масової роботи в дитячому закладі, керувати нею;
- організувати проведення щоденної ранкової гігієнічної зарядки;
- організувати спортивні заняття з дітьми з ослабленим здоров'ям;
- складати заявки на придбання спортивного інвентарю, стежити за його дбайливим використанням, ремонтом, брати участь у списанні;
- під час проведення спортивних змагань забезпечувати повну безпеку дітей і підлітків;

формувати моральні якості, виховувати волю до перемоги;

- надавати допомогу вихователям у формуванні органів фізкультурного самоврядування в загонах;
- організовувати і проводити спортивні змагання, турніри, свята;
- проводити консультації для вихователів з питань, віднесених до його компетенції;
- виконувати інші обов'язки і доручення, що входять до його компетенції, за розпорядженням адміністрації дитячого оздоровчого закладу.

III. ПРАВА.

Інструктор із спорту має право:

- знайомитися з проектами, рішеннями відповідних органів і організацій з питань діяльності дитячих оздоровчих закладів, наказами начальника закладу, що стосуються ділянки виконуваної ним роботи, вносити відповідні пропозиції до них;
- брати участь в обговоренні питань щодо виконуваних ним обов'язків;
- вносити на розгляд профспілкового комітету, керівника закладу пропозиції з удосконалення діяльності закладу й методів роботи колективу; зауваження щодо діяльності закладу; варіанти усунення наявних недоліків;
- вимагати від начальника закладу надання допомоги у виконанні покладених на нього посадових обов'язків і реалізації прав, передбачених даною посадовою інструкцією;
- візувати і підписувати всі документи за характером своєї діяльності;
- звертатися до керівництва закладу, профспілкового комітету для захисту своїх професійних інтересів.

IV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

Інструктор із спорту несе дисциплінарну, адміністративну, матеріальну, кримінальну відповідальність у рамках чинного законодавства за поняттями педагогічної етики.

5. Заходи безпеки на території оздоровчого табору.

Кожна зміна оздоровчого табору комплектується одночасно дітьми усіх вікових груп. Додатковий прийом дітей можливий лише з дозволу територіальної санітарно-епідеміологічної станції. Тривалість зміни повинна становити 21–26 днів. Між змінами повинна бути перерва не менше двох днів для проведення генерального прибирання та санітарної обробки території, приміщень, обладнання та інвентарю.

Після прибуття до табору всі діти проходять профілактичний медичний огляд. Лікар та медична сестра перевіряють довідки лікувальних установ про стан здоров'я дітей, проводять термометрію та розподіл дітей за медичними групами, подають відповідну інформацію і

рекомендації щодо проведення з дітьми оздоровчих заходів директору оздоровчого табору та педагогічному персоналу, при необхідності проводять санітарну обробку прибулих.

Вихователі та вожаті знайомлять дітей з територією оздоровчого табору, правилами протипожежної безпеки, користування атракціонами, спортивними майданчиками, з вимогами щодо дотримання ними дисципліни та режиму дня.

Режим дня в оздоровчому таборі погоджується з лікарем і повинен бути диференційованим залежно від віку дітей. Слід передбачати максимальне перебування дітей на свіжому повітрі, повноцінне харчування, достатню тривалість сну, раціональну організацію самообслуговування дітей, занять фізичною культурою і спортом, суспільно корисною працею.

Кожен працівник оздоровчого табору повинен дотримуватись загальних заходів безпеки. У випадку загрози життю і здоров'ю дітей вживати всіх заходів для ліквідації небезпеки, бути максимально пильним при виявленні осередків травматизму, порушень санітарно-гігієнічного режиму, протипожежної безпеки, оперативно інформувати про це керівництво оздоровчого закладу.

Педагогічний та виховательський персонал повинен забезпечити постійний контроль за дотриманням дітьми правил електробезпеки, не допускати перебування дітей у підвалах корпусів, на території технічних і господарських служб, очисних споруд, будівельних майданчиків, трансформаторних підстанцій, інших об'єктів підвищеної небезпеки. Медичні працівники зобов'язані слідкувати за дотриманням дітьми особистої гігієни, не допускати контактів здорових дітей з хворими, забезпечувати своєчасну госпіталізацію в закріплених лікувально-профілактичних закладах дітей, які постраждали внаслідок нещасного випадку або захворіли інфекційними хворобами.

У кожному оздоровчому таборі повинен бути розроблений план евакуації дітей на випадок пожежі або стихійного лиха. Перебування сторонніх осіб на території дитячого оздоровчого табору неприпустиме.

Для організації відвідин дітей батьками на території табору слід обладнати спеціальний майданчик. Медичні працівники повинні забезпечити контроль за складом та якістю харчових продуктів, що передаються дітям батьками. Вихід дітей під час зустрічі з батьками за територію оздоровчого табору небажаний.

Висновки

В цілому ж, робота в дитячому оздоровчому таборі включає розумне поєднання відпочинку, праці, спорту з пізнавальною, естетичною, оздоровчою діяльністю. Принципи діяльності в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку – це керівні положення, які виконують регулюючу роль.

Питання для самоконтролю

1. Особливості спортивної діяльності в літньому дитячому оздоровчому таборі.
2. Принципи діяльності дитячих оздоровчих заклададів.
3. Ритуали, символи та атрибути дитячого оздоровчого закладу.
4. Тимчасове положення про дитячий оздоровчий заклад.
5. Примірні посадові інструкції у дитячому оздоровчому закладі.
6. Які заходи безпеки на території оздоровчого табору?

Самостійна робота

1. Внести в термінологічний словник основні поняття лекції.

Література

1. Афанасьев С.П., Коморин С.В., Тимонин А.И. Что делать с детьми в загородном лагере? – М., 1994.
2. Гончарова Т.В., Олійник Н.Я., Тараканова А.П. Оздоровчий заклад – центр виховної роботи з дітьми влітку // Позакласний час. – 2004. – Травень. – № 9-10. – С. 29-36.
3. Гончарова Т.В., Олійник Н.Я. Ритуали, символи та атрибути дитячого оздоровчого закладу // Позакласний час. – 2004. – Травень. – № 9-10. – С.47-50.
4. Думаем! Творим! Создаем! Учебно-методическое пособие для педагогов организаторов детских лагерей МДЦ «Артек» / Под общей ред. Ерохина С.В. – МДЦ «Артек», 2004.
5. Закон України «Про охорону дитинства» / 26 квітня 2001 року, № 2402-III.
6. Інформаційно-методичний збірник матеріалів щодо оздоровлення та відпочинку дітей в Україні / Упорядники: Кияниця З.П., Смирнова М.О., Чеботарьова Н.О., Король М.Ю./ – К.: Поліграфцентр «ТАТ», 2002. – С. 3-26.
7. Конвенція ООН про права дитини. – К.: ТМ ПрінтІксПрес, 1999. – 32 с.
8. Кузнєцов А.М. Дитячий оздоровчий табір: психологічний аспект діяльності: Навчальний посібник. – Кіровоград, 2004. – 128 с.
9. Кузнєцов А.М. Процес адаптації та його перебіг в умовах тимчасового дитячого колективу. – Кіровоград, 1997.
10. Методика роботи в літньому оздоровчому таборі: Навчальний посібник / Є.І. Коваленко, А.І. Конончук, І.М. Пінчук, В.М.Солова. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 4-26.
11. Подготовка педагогических кадров к работе в детском лагере // Метод. пособие. – МДЦ «Артек», 2001.
12. Тарасова Т.В. та ін. Особливості організації і проведення літнього відпочинку школярів. – Збірник методичних рекомендацій. – Тернопіль, 1997. – 172 с.
13. Харламов И.Ф., Горденко И. Педагогическая практика: старые и новые подходы // Педагогика. – 1997. – № 4. – С.72-78.

Лекція №3

Тема: Методика проведення фізкультурно-оздоровчої і спортивної роботи та загартування в дитячих оздоровчих закладах.

Мета лекції – показати важливість організації та здійснення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи в дитячих оздоровчих закладах, окресливши її вплив на організм дитини; розкрити методику проведення ранкової гігієнічної гімнастики, естафет різної спрямованості, свята «Веселі старт», Малих олімпійських ігор.

Завдання лекції:

1. З'ясувати особливості діяльності дитячих оздоровчих закладів.
2. Надати знання щодо організації занять з плавання та заходів по загартуванню організму дітей.

План.

1. Фізкультурно-оздоровча і спортивно-масова робота в дитячих оздоровчих закладах.
2. Методика проведення заходів в режимі дня (ранкова гігієнічна гімнастика, загартування, купання).
3. Загонові заняття фізкультурою («Година фізкультури» в загонах, заняття з плавання, спортивний стрій, вправи з предметами, ігрові форми легкоатлетичних вправ).
4. Загартування в дитячих оздоровчих закладах.
5. Заходи безпеки на території дитячого оздоровчого закладу.

Основні поняття лекції: ранкова гігієнічна гімнастика, ранкові гігієнічні вправи, загартування, основні завдання фізичного виховання.

Наочність: мультимедійна

1. Фізкультурно-оздоровча і спортивно-масова робота в дитячих оздоровчих закладах.

Людина – то найдивовижніший і найбільш досконалий витвір природи, в ній є дві взаємопов'язані сфери – духовна та фізична. Турбота про фізичну досконалість є важливою передумовою повноцінного життя людини.

Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 12.04.12 року № 464 "Про організацію літнього оздоровлення та відпочинку дітей у 2012 році" визначено ряд завдань щодо реалізації права кожної дитини на повноцінний відпочинок та оздоровлення, забезпечення зайнятості дітей та підлітків, профілактики асоціальних явищ в молодіжному середовищі, задоволення інтересів і духовних запитів відповідно до індивідуальних потреб дітей шкільного віку. Особливу увагу слід звернути на забезпечення відпочинку та

оздоровлення дітей, які потребують соціальної підтримки, а саме: дітям із соціально-незахищених та пільгових категорій, дітям з особливими потребами.

Державна політика щодо організації відпочинку дітей та учнівської молоді в літній період регламентується відповідними нормативно-правовими документами:

- Законом України "Про охорону дитинства" від 26 квітня 2001 р. (із змінами і доповненнями);
- Законом України "Про позашкільну освіту" від 22 червня 2000 (із змінами і доповненнями);
- Законом України "Про оздоровлення та відпочинок дітей" від 4 вересня 2008 р. (із змінами і доповненнями);
- Постановою Кабінету Міністрів "Про організаційне і фінансове забезпечення відпочинку та оздоровлення дітей в Україні" від 14 квітня 1997 р.;
- Типовим положенням про дитячий оздоровчий заклад, затвердженим Державним комітетом України у справах сім'ї та молоді від 5 лютого 2004 р. №31.

З метою забезпечення змістовного відпочинку дітей на базі загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів щорічно створюються табори з денним перебуванням. Виховна робота в таборі поєднує відпочинок, працю, спорт та пізнавальну, естетичну, екологічну, оздоровчу діяльність. Основною метою виховної роботи є забезпечення необхідних умов для змістовного відпочинку, організації оздоровлення дітей і підлітків, формування здорового способу життя, творчого і духовного розвитку. Зміст, форми та методи роботи сприяють розвитку ініціативи та самодіяльності дітей, спрямовані на формування загальнолюдських духовних цінностей на основі історико-культурних традицій рідного краю.

У зв'язку з проведенням Олімпійських ігор та підвищенням інтересу української нації до спорту рекомендуємо включити бесіди з даної тематики, які б формували у дітей бажання вести здоровий спосіб життя, пропагували заняття фізичною культурою і спортом. В рамках цієї теми доречно акцентувати увагу дітей на толерантному відношенні до культури, мови і традицій інших народів.

Відпочинок дитини повинен бути наповнений яскравими враженнями і гарним настроєм. Для успішного здійснення процесу відпочинку заздалегідь мають бути підготовлені приміщення для гурткової роботи, відеозал, ігрова кімната, актовa зала, спортивний зал, бібліотека, ігрові та спортивні майданчики на території закладу. Добре, якщо на території табору є літні альтанки, де можна в спекотний день пограти в настільні ігри чи почитати книжки.

Важливим для табірної життя є оформлення приміщень. У них має бути цікавий і яскравий інтер'єр, який сприятиме покращенню емоційного стану, створенню бажання брати участь в колективних творчих справах і отримувати від цього задоволення.

Має бути яскраво оформлений і містити багато корисної інформації для дітей та батьків загальний інформаційний куточок табору. Тут можна розмістити списки дітей та педагогів, схему розташування будівлі (кімнат) табору, режим дня табору, час роботи соціально-психологічної служби і бібліотеки, а також план роботи табору на зміну, на день, меню, інформацію про результати конкурсів та змагань. Поздоровлення із днями народження, перемогами у конкурсах можна розмістити на окремому стенді (наприклад "Куточок сонячних вітань"). Оформлення приміщення табору потребує прояву фантазії і творчості. Тут обов'язково повинні бути розміщені стенди:

- "Державні символи України";
- стенд з правового і патріотичного виховання;
- куточок основ безпеки життєдіяльності (де висвітлено правила дорожнього руху, протипожежної безпеки, правила поведінки в таборі, на прогулянці, під час екскурсій тощо);
- стенд зі здорового способу життя (тут можна розмістити різноманітну наочну й агітаційну продукцію: буклети, поради лікарів, інформаційні листи).

Візитною карткою загону є куточок, де відображено життя та діяльність дітей протягом відпочинку у таборі. У куточку можуть бути розміщені такі рубрики: назва загону; девіз; пісня; плани; доручення; скриня корисних справ; банк цікавинок; корисні поради; смішинки-веселинки.

Особливої уваги та чіткої організації з боку персоналу табору потребує робота з попередження дитячого травматизму і захворювань. Доцільно з метою попередження нещасних випадків з дітьми під час табірної зміни запланувати проведення бесід:

- Правила користування електроприладами;
- Правила протипожежної безпеки;
- Правила безпеки на водоймах;
- Правила безпечної їзди на велосипеді;
- Правила захисту від комах, кліщів, комарів;
- Обережно! Отруйні гриби!;
- Шлях до безпечного життя;

Можна запропонувати дітям вікторину "Даремно час не витрачай – правила дорожнього руху вивчай"; конкурс знавців правил дорожнього руху "Щасливої дороги"; гру "Юні рятівники"; аукціон корисних порад.

У період літніх канікул частково вирішити проблему запобігання дитячої бездоглядності може правильно організоване дозвілля дітей за місцем проживання.

Потужний потенціал у питанні забезпечення змістовного відпочинку та зайнятості дітей протягом літа мають позашкільні навчальні заклади, робота яких не завершується із закінченням навчального року. Саме в літній період позашкільні навчальні заклади мають

можливість залучити до занять у гуртках та масових заходів не тільки вихованців закладу, а й дітей, які ще визначились зі сферою своїх інтелектуальних, творчих інтересів. Таким чином, разом із виконанням завдань з попередження дитячої бездоглядності вирішується питання пропаганди діяльності позашкільних навчальних закладів.

Значний досвід оздоровлення та відпочинку дітей мають центри туризму і краєзнавства. Зокрема Івано-Франківський обласний державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді щорічно упродовж 15 років організовує роботу обласного оздоровчого табору "Краєзнавець" для переможців Всеукраїнських пошукових експедицій та конкурсів на Ворохтянській дитячій турбазі "Говерла". Для любителів спортивних подорожей проходять ступеневі категорійні та некатегорійні походи. На базі спортивно-оздоровчого туристичного центру міжнародного співробітництва дітей та юнацтва в с. Рибне Тисменецького району проводиться робота мандрівного туристсько-оздоровчого маршрутного табору "Мандрівник". В рамках табору відбуваються змагання з техніки спортивного туризму. Для відпочинку дітей працюють дитячі турбази облдержцентру (Івано-Франківська турбаза "Мрія", Ворохтянська – "Говерла", Яремчанська – "Прут", Яблуницька – "Карпати", Кутська - "Черемош"), на яких створено туристично-екскурсійні програми, що передбачають відвідання визначних історико-культурних та природних пам'яток Прикарпаття та області, плануються екскурсійні походи та мандрівки. За літній період цього року Волинський обласний центр туризму, спорту та екскурсій планує охопити різними формами активного відпочинку та оздоровлення понад 1800 учнів, в тому числі: оздоровлення протягом 21 дня у стаціонарних таборах на базах "Юний турист" та "Сонячний", відпочинкові зміни у наметових таборах, походи і подорожі туристсько-краєзнавчими маршрутами. Також передбачено туристсько-спортивні змагання, категорійні спортивні походи та дослідницькі експедиції, відпочинок, загартування і розваги. Із врахуванням того, що туризм є дуже потужним засобом виховання дітей та молоді, підсумком цієї роботи буде покращення стану здоров'я наших учнів, розширення світогляду та укріплення свідомості молодого громадянина-патріота України.

Сумський обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю вирішує питання зайнятості дітей у літній період засобами пересувного позашкільного навчального закладу, педагоги якого працюють над реалізацією регіональної комплексної програми "Край мого дитинства", освітнього проекту "Рідна Сумщина" через проведення екскурсійно-просвітницьких програм для сільських шкіл області ("Суми – квітка з каменю", "Нові пам'ятки древнього Путивля", "Глухів – Гетьманська столиця України"); пізнавальних програм ("Історія в цифрах і фактах", "Цікава геологія", "Сумщина в іменах" та ін); конкурсно-розважальних програм ("Вулицями старого міста", "Обрядові свята українського народу"). Активно ведеться робота з обдарованими учнями сільських шкіл через залучення їх

до занять у обласних школах мистецтв, журналістики, стажувань з ландшафтного дизайну тощо.

Одним з найважливіших напрямів діяльності Рівненського міського Палацу дітей та молоді є оздоровчо-спортивна робота та соціальна практика учнів і вихованців закладу. Літній період активно використовується для оздоровлення дітей під час конкурсно-фестивальної та концертної діяльності як в Україні, так і за її межами: у Польщі, Словаччині, Чехії, Італії, Чорногорії та Сербії. Це участь у фестивалях художніх колективів, таборування і тренувальні збори, а також організація пошукової, науково-дослідницької діяльності. Результати етнографічних експедицій Етнокультурного центру, археологічного пошукового табору Гуманітарної школи та еколого-натуралістичних експедицій Екоцентру стають основою для науково-дослідницьких робіт учнів секцій МАН Палацу. Соціальна практика членів Парламенту дітей м. Рівне та Молодіжної палати Палацу проходить під час роботи Школи лідера, де впродовж двох змін навчаються та відпочивають учні загальноосвітніх навчальних закладів міста. Співпраця Палацу та загальноосвітніх закладів продовжується під час роботи пришкільних таборів. Вихованці та педагоги Палацу беруть активну участь в організації дозвіллевих програм, промоакцій профільних шкіл та спеціалізованих структур, що дає можливість здійснити якісний набір учнів на наступний рік: діти беруть участь у майстер-класах та навчальних семінарах, знайомляться зі змістом діяльності профільних шкіл Палацу та мають час визначитися зі своїми вподобаннями впродовж відпочинку у таборах.

З метою виховання патріотичних почуттів та любові до рідного міста, розвитку духовно-моральних якостей, пропаганди здорового способу життя Севастопольський центр військово-патріотичного виховання учнівської молоді традиційно організовує і проводить програму "Літо" у допомогу пришкільним таборам і майданчикам. Програма "Літо" складається з декількох основних дозвіллевих заходів: "Дитинство – це я і ти" до Міжнародного дня захисту дітей та відкриття пришкільних таборів; "Миколаїв – гордість моя", присвячений Дню міста, в рамках якого проходить конкурс малюнків на асфальті; "Літо – свято сонячного світу" як підсумок програми, де відбувається вручення грамот, подяк та подарунків. Разом з дозвіллевими заходами до програми "Літо" входить ще п'ять проектів. Проект "Місто майстрів" включає у себе станції "Юний архітектор", "Подіум", "Ландшафтний дизайн", "Музичний проект". Проект "Спортландія" передбачає участь дітей у спортивних вікторинах та змаганнях. На закріплення знань та навичок з безпеки життєдіяльності спрямований проект "Абетка безпеки", в рамках якого працюють станції "Небезпечна дорога", "Мій друг – МНС", "Забороняється – Дозволяється", "Школа виживання". Під час виконання завдань проекту "Зірничка" команди пришкільних таборів проходять такі конкурси, як: "Конкурс строю", "Передова", "Зона хімічного зараження", "Медичний", "На привалі", "Пакет з донесенням". З метою збереження пам'яті про ратний

подвиг солдатів-захисників Севастополя відбувається гра-квест "Маршрут пам'яті", під час якої діти вивчають пам'ятки героїчної історії міста. Реалізація програми "Літо" створює умови для співпраці позашкільних навчальних закладів зі школами, сприяє укріпленню фізичного, психічного та духовного здоров'я дітей, розвитку їх творчих та інтелектуальних здібностей.

2. Організація фізкультурно-оздоровчої та спортивно - масової роботи в дитячому закладі.

Основними завданнями в роботі оздоровчого табору є створення умов для оздоровлення дітей, формування в них навичок здорового фізично активного способу життя, усвідомленого ставлення до свого здоров'я, активного залучення до регулярних занять різними видами спорту.

Однією з найбільш ефективних форм роботи з учнями у вказаному напрямку є організація і проведення протягом кожної зміни різноманітних фізкультурно-оздоровчих заходів і спортивних змагань. При цьому бажано дотримуватися наступних вимог:

- фізкультурно-оздоровчі заходи необхідно проводити щоденно з максимальним охопленням дітей;
- утримання фізкультурно-оздоровчих заходів має складатися з урахуванням віково-статевих особливостей дітей;
- при підборі практичних завдань необхідно дотримуватися принципів доступності, видовищності, емоційності, швидкоплинності;
- при проведенні заходів та змагань необхідно суворо дотримуватися правил безпеки;
- спортивні змагання проводити по найменш травмонебезпечним і добре знайомим видів спорту, що входять в навчальну програму з фізичної культури;
- всі фізкультурно-оздоровчі заходи та спортивні змагання повинні носити в першу чергу оздоровчий характер.

Форми організації та проведення фізкультурно-оздоровчої роботи в оздоровчих таборах досить різноманітні. Серед них найбільш ефективними є ранкова гімнастика, рухливі та народні ігри, естафети, прогулянки і походи, фізкультурні свята, спортивні змагання, конкурси, вікторини, дні здоров'я .

У процесі підготовки та участі в зазначених заходах в учнів розширюються і поглиблюються знання про види спорту і фізкультурно-спортивної діяльності. В умовах спортивних змагань у них формується стійка мотивація для занять тим чи іншим видом спорту.

Проведення цілеспрямованої роботи по відборі спортсменів у національні та збірні команди України з видів спорту, їх підготовки до участі у міжнародних

змаганнях; подальшого масового розвитку і популяризації виду спорту, залучення громадян до занять спортом, організації їх дозвілля; пропаганди спорту як важливого засобу зміцнення здоров'я громадян та залучення їх до здорового способу життя, підвищення ефективності фізичного виховання населення.

Суб'єкти спортивного змагання.

Суб'єктами спортивного змагання є:

організатори;

організаційний комітет;

беруть участь організації;

учасники спортивного змагання;

суддівська колегія.

Організатори:

здійснюють загальне керівництво проведенням спортивного змагання;

затверджують склад організаційного комітету та суддівську колегію спортивного змагання;

розподіляють обов'язки серед суддів відповідно до правил змагань по видів спорту;

затверджують кошторис витрат спортивного змагання.

Організаційний комітет:

визначає порядок організації інформаційної підтримки, спонсорської участі та висвітлення спортивного змагання в засобах масової інформації;

розглядає питання, що виникають в ході підготовки і проведення спортивного змагання;

складає кошторис витрат спортивного змагання і представляє її на затвердження організаторам.

Бере участь організаціями є організації фізичної культури і спорту, інші організації, що здійснюють діяльність у сфері фізичної культури і спорту, що представляють від свого імені спортсмена (команди спортсменів) на спортивному змаганні. При поданні на спортивне змагання команди спортсменів бере участь організація призначає керівника (представника) команди, який несе відповідальність за забезпечення явки учасників спортивного змагання від даної організації на церемонії відкриття, закриття спортивного змагання, церемонію нагородження, а також за дотримання дисципліни серед спортсменів у місцях змагання та проживання, здійснює контроль за виходом спортсменів на старт.

Учасниками спортивного змагання (далі - учасники) є спортсмени (команди спортсменів), судді по спорту, тренери, керівники (представники) команд спортсменів, лікарі та інші особи, визначені в якості учасників положенням про проведення (регламентом проведення) спортивного змагання або правилами змагань з видів спорту.

Суддівську колегію складають судді по спорту, що здійснюють суддівство спортивних змагань у конкретних видах програми. У своїй діяльності суддівська колегія керується правилами змагань з видів спорту.

У складі суддівської колегії створюється мандатна комісія. На мандатну комісію покладаються функції з прийому необхідних для оформлення участі в спортивному змаганні документів. Відповідальність за правомірність допуску спортсмена (команд спортсменів) до участі в спортивному змаганні несе мандатна комісія.

Відносини між суб'єктами спортивного змагання, що виникають у процесі його проведення з конкретного виду спорту, регулюються правилами змагань з видів спорту, прийнятими національними федераціями (спілками, асоціаціями) з видів спорту, виходячи з його характеру та специфіки за погодженням з Міністерством спорту і туризму. Суб'єкти спортивного змагання зобов'язані знати і дотримуватися положення про проведення (регламент проведення) спортивного змагання, правила змагань з видів спорту, проявляти повагу до суперників, суддів і глядачів.

Умови участі у спортивних змаганнях.

Напряму учасників на спортивне змагання здійснюється організаціями на підставі офіційного запрошення організаторів. Організації, які отримали таке запрошення, підтверджують свою участь заявкою за встановленою формою. Заявка може бути попередньою, в якій підтверджується сам факт участі в спортивному змаганні, і іменна, із зазначенням персонального складу спортсменів і видів програми спортивного змагання, в яких вони братимуть участь.

Відповідальність за оформлення та своєчасне подання заявок на участь у спортивному змаганні покладається на беруть участь організації.

Учасники, які не заявлені в установленому порядку, до участі в спортивному змаганні не допускаються.

Допуск спортсменів (команд спортсменів) до спортивного змагання здійснює мандатна комісія.

Чисельний склад команд спортсменів і кількість спортсменів однієї команди, що допускаються до змагань в окремих видах програми, встановлюється положенням про проведення (регламентом проведення) спортивного змагання.

Для оформлення участі спортсменів (команд спортсменів) в спортивному змаганні керівники (представники) команд спортсменів представляють в мандатну комісію наступні документи:

посвідчення про відрядження керівника (представника) команди спортсменів із зазначенням кількості членів команди згідно з доданим списком. У списку вказується повне найменування спортивного змагання і всі його учасники.

Планування роботи та оптимізація процесу оздоровлення

У плані на день важливо відводити час для “відпочинку один від одного”, тобто давати можливість дітям побути наодинці з собою. Загалом режимні моменти можуть (і повинні) варіюватися, змінюватися по ходу зміни залежно від конкретних умов.

Успішне розв’язання завдань процесу оздоровлення та відпочинку значною мірою залежить від правильного планування.

***Планування роботи** – це складання комплексу конкретних взаємопов’язаних дій у закладі на конкретний період.*

Плани роботи дитячих закладів оздоровлення та відпочинку разом із програмами, правилами, інструкціями, методиками регламентують процес перебування дітей у закладі (надання послуг у сфері відпочинку та оздоровлення). Вони допомагають відстежувати, аналізувати, систематизувати досвід роботи, ефективність та інтенсивність оздоровчо-виховного процесу для подальшого вдосконалення та проведення.

Планування роботи в закладі вимагає певної послідовності, системності, має забезпечувати на практиці єдність мети, завдань, змісту і форм роботи.

У кожному закладі складають комплексний план перспективної роботи на літо, який може такі розділи: характеристика природно-кліматичних та регіональних особливостей, матеріально-технічної бази, виховні завдання, зміст виховної роботи та її основні напрямки.

Умовно планування можна поділити на дві частини: організація діяльності закладу і організація процесу оздоровлення та відпочинку.

Перша група планів належить до компетенції організаторів дитячого оздоровлення та відпочинку – засновників та керівництва – і може мати плани:

- розвитку та вдосконалення матеріально-технічної бази; забезпечення всім необхідним для ефективної роботи та організації процесу відпочинку та оздоровлення;
- роботи з працівниками всіх категорій (педагогічного, медичного, технічного, кухонного персоналу), в тому числі з формування позитивного психологічного та емоційного клімату в колективі;
- вдосконалення та розширення роботи з надання послуг, забезпечення безпеки життєдіяльності, формування документальної бази; менеджмент-план.

Друга група планів стосується організації процесу оздоровлення та відпочинку і має:

- календарні плани роботи закладу на кожен день;
- плани-сітки справ за годину;

- плани роботи спеціалістів: методиста, психолога, лікаря, куль-торганізатора, інструктора з фізичної культури і спорту, керівників гуртків тощо.

Календарні плани складаються на одну зміну з урахуванням завдань, зазначених у перспективному плані роботи закладу та пропозицій загонів. Вони обговорюються і затверджуються педагогічною радою. В календарних планах чітко визначається порядок, тема, форма роботи, відповідальні. У додатках до плану подається розклад занять гуртків, секцій, клубів за інтересами, роботи спеціалістів, оздоровчих та загартовуючих процедур, екскурсій, походів, періодичність проведення дискотек, перегляду відео тощо.

На основі цього плану складається план-сітка роботи закладу та окремих загонів, які вивішуються у видному місці для загального ознайомлення. Календарні плани закладу та загонів можуть коригуватись, тому широко використовується щоденне планування роботи на день, де вносяться відповідні корективи та узгоджуються плани і розклад роботи всіх ланок.

При плануванні роботи треба враховувати такі фактори: короткочасність функціонування; відносна автономність існування; колективний характер діяльності; ритм життя; принципи добровільної участі в різних справах, виборі занять.

Планування має сприяти оптимізації процесу оздоровлення та відпочинку дітей, тому його слід розглядати не з точки зору насиченості заходами, а з точки зору ефективності, мобільності й керованості.

Успішність реалізації планів роботи залежить від: особливостей контингенту учасників літніх змін (віку, статі, соціального статусу дітей, їх психологічних характеристик, розумових здібностей та пізнавальної діяльності, практичної активності, рівня морального розвитку); особливостей колективу дітей, складу конкретних загонів, груп за інтересами; наявності чи відсутності органів дитячого самоврядування, інших форм суспільної активності вихованців; зацікавленості дітей; особливостей, пов'язаних із рівнем професійної компетентності педагогів, які працюють з дітьми (їх досвід, рівень кваліфікації, стиль взаємодії з дітьми тощо); специфіки системи діяльності закладу, пріоритетних напрямків роботи, ідей (варіативність програм колективної творчої діяльності, багаторівневий та різноспрямований характер тимчасових об'єднань, можливість зміни видів діяльності тощо).

Слід враховувати всі чинники, що впливають на функціонування закладу:

- наявність концепції, програм, проектів діяльності;
- особливості й можливості матеріально-технічної бази;
- наявність різноманітних майданчиків, приміщень, споруд;
- наявність ігрового, спортивного, туристичного обладнання;
- наявність методичної та художньої літератури, аудіо-, відеофонду;
- наявність реквізиту та костюмів;
- можливість запросити до співпраці спеціалістів та рівень їх кваліфікації.

Корекцію планів слід робити після ознайомлення з контингентом дітей, які будуть втілювати його у життя.

Висновки

Кількісні показники дитячих оздоровчих закладів в регіонах України значно зросли за рахунок розширення мережі дитячих закладів, які функціонують у літній період на базі загальноосвітніх шкіл, закладів культури, охорони здоров'я, фізичної культури та спорту і забезпечують догляд за дітьми й підлітками, їх повноцінне дозвілля, виховний процес і розвиток творчих здібностей та інтересів вихованців.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть типи дитячих оздоровчих закладів.
2. Яка мета діяльності дитячих оздоровчих закладів ?
3. Яке місце в дитячих оздоровчих закладах займає рекреаційно - оздоровча діяльність ?
4. Визначте функції та обов'язки працівників дитячих оздоровчих закладів.
5. Що передбачає просвітницька робота з батьками ?
6. Які вимоги до планування роботи у дитячому оздоровчому закладі ?
7. У чому полягає оптимізація процесу оздоровлення ?

Література

1. Інформаційно-методичний збірник матеріалів щодо оздоровлення та відпочинку дітей в Україні / Упорядники: Кияниця З.П., Смирнова М.О., Чеботарьова Н.О., Король М.Ю./ – К.: Поліграфцентр «ТАТ», 2002. – С. 55-69.
2. Коротков И.М. Подвижные игры в пионерлагере. – М.: Молодая гвардия, 1984.
3. Латышкевич Л., Митяжов В., Шевченко Н. Каникулы – пора спортивная. – К., 1981.
4. Пермяков А.А. Внешкольное физическое воспитание подростков. – К.: Радянська школа, 1989. – 152 с.
5. Фридман М.Г. Спортивно-оздоровительная работа в детских лагерях отдыха: Книга для организаторов внеклассной работы. – М.: Просвещение, 1991. – С.29-56; 160-169.
6. Шевченко О.В. Рухливі ігри та забави. Навчально-методичний посібник для студентів факультетів фізичного виховання. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2003. – 108 с.
7. Шмаков С.А. Каникулы (Прикладная «Энциклопедия»). – М., 1994.